Ազգ
Azg armenian daily
12 ՄԱՐՏ 1999 ՈՒՐԲԱԹ # 44 (1789)

Այսօր Ժիրայր Լիպարիտյանը կայցելի Բաքու՝ որպես Վաֆա Գուլուզադեի անձնական հյուր

ԲԱՔՈՒ, 11 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանի նախկին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանը մարտի 12-ին կայցելի Բաքու որպես Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության գծով պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեի անձնական հյուր:

Ինչպես լրագրողներին հաղորդել է Վաֆա Գուլուզադեն, Լիպարիտյանն ինքն է Ադրբեջան այցելելու նախաձեռնություն դրսեւորել, եւ պաշտոնական Բաքուն բավարարել է նրա ցանկությունը: Լիպարիտյանի այցի նպատակն է տեսնել Բաքուն եւ քննարկել ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանն առնչվող հարցեր:

Գուլուզադեն հաղորդել է նաեւ, որ Լիպարիտյանը Բաքու կժամանի Փարիզից

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍՈՒԹՅՈՒՆ

Մեկ տարի անց. ցա՞վ, թե՞ չարախնդություն

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Առիթ ունեցել եմ արձանագրելու, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրապարակային ելույթները հասարակական լարվածությունը «թանձրացնելու» մի արտառոց յուրահատկություն ունեին: Լռության մեկ տարին, թվում էր, արած-չարածի, սխալների եւ ձեռքբերումների հաշվեկշիռը հանրագումարի բերելու, «կռվող լեռները» քողարկելու լավ հնարավորություն էր նախկին նախագահի համար, սակայն ՀՀՇ համագումարում նրա վերջին հայտնությունն ապացուցեց, որ (թող նախկին նախագահը ների ինձ համեմատության համար) կարմիր կովը, ինչպես, կաշին չի փոխում: Լրագրողների հարցերին պատասխանում էր նույն կոշտ, ուղղագիծ տեսական-քաղաքական գործիչը, որ հետեւողականորեն հասցրել էր բեւեռացնել Հայաստանի քաղաքական ներկապնակը կազմող հիմնական քաղաքական ուժերի հետ: Ղարաբաղյան «տեռորի» վերաբերյալ հանրահայտ ստրատեգիական թեզի «վերահաստատման» մասին ըստ է խոսվել, ուստի անդրադառնանք երկու՝ սոցիալական իրավիճակի եւ արցախյան հիմնախնդրի առթիվ Տեր-Պետրոսյանի հրապարակ նետած ականներին:

Սոցիալական վիճակն, ըստ Տեր-Պետրոսյանի, վատացել է, ծերակալացությունը հիմնված է հեռուստատեղեկատվության վրա, քանզի նախկին նախագահն առաջվա պես ժողովրդի հետ շփվելու սովորություն չունի): Այո, էլեկտրաէներգիան թանկացել է, հեռախոսավարձը բարձրացել, սակայն տեղին է հիշեցնել, որ բնակչության ամենախոցելի շերտերն, այնուամենայնիվ, դրա համար փոխհատուցում են ստանում: Բացի այդ, 1997 թ. վերջին ամսին (Տեր-Պետրոսյանի հեռանալուց առաջ) էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանի խոստացած սակագնային «կարգավորումը» նախատեսված էր դեռեւս 1998-ի ապրիլին, ասել է թե փաստորեն ութ ամիս սառեցվել էր, իսկ հեռախոսավարձի բարձրացումը նախկին նախագահի օրոք կնքված հայտնի պայմանագրի ուղղակի արդյունքն էր (վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի մասնակցությունը Արմենտելի գործարքի «կայացմանը» զուտ ձեւական էր. վարչապետը նոր էր տեղափոխվել Հայաստան եւ փաստորեն «կիսաայցելության» ընթացքում էր):

Տես • էջ 8

ՇՓՄԱՆ ԳԻԾ

Ռազմագերիների փոխանակում Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի միջեւ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 11 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մարտի 10-ին Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի միջեւ տեղի ունեցավ երկու ռազմագերիների եւ մեկ պատանդի փոխանակում: Ինչպես հաղորդեցին ԼՂՀ ռազմագերիների եւ պատանդների հարցերի պետական հանձնաժողովում, Ադրբեջանը ղարաբաղյան կողմին է հանձնել 42 տարեկան ռազմագերի Դավիթ Նազարյանին եւ 1938 թվականին ծնված խաղաղ բնակիչ Բաբկեն Սահակյանին: ԼՂՀ իշխանությունները ազատել են ռազմագերի Ալիկ Ահմեդովին: Ադրբեջանական բանակի դիվերսիոն-հետախուզական խմբի անդամ Ա. Ահմեդովը ԼՂՀ տարածքում խափանարար գործունեության համար ավելի վաղ ղարաբաղյան դատական մարմինների կողմից դատապարտվել էր գնդակահարության: Սակայն ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը, նկատի ունենալով գերու անբավարար առողջական վիճակը, նրան ներում շնորհելու հրամանագիր է ստորագրել: Փոխանակումը կատարվեց Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի զինված ուժերի շփման գծի Աղդամի տեղամասում՝ Կարմիր Խաչի միջազգային կոմիտեի միջնորդությամբ:

Թուրքիան պատերազմով է սպառնում Աթենքին

ԱՆԿԱՐԱ, 11 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը Հունաստանին վերստին կոչ է արել հրաժարվել Քրդական աշխատավորական կուսակցությանը (ՔԱԿ) աջակցելուց, սպառնալով հակառակ դեպքում ռազմական ուժ գործադրել Աթենքի նկատմամբ: «Ես պատերազմ չեմ հայտարարում Հունաստանին, այլ հիշեցնում եմ ինքնապաշտպանության մեր օրինական իրավունքը», հայտարարել է նա: Թուրքիայի ղեկավարը, չորեքշաբթի օրը ելույթ ունենալով Անկարայում, նշել է, թե իր երկիրը, որը «մարդկային եւ նյութական զգալի կորուստներ է կրել ՔԱԿ-ի 15-ամյա ահաբեկչությունից», մտադիր է վերջ դնել այդ խմբավորման արտաքին կապերին: «Դիմում եմ ողջ քաղաքակիրթ աշխարհին, ընդգծել է Դեմիրելը: Դադարեք աջակցել ահաբեկչությանը: Նրանք, ովքեր դա անում են, պետք է իմանան, որ կատարվող հանցագործությունների մասնակիցն են»: Թուրքիայի նախագահի խոսքով, ոչ ոք չպետք է Անկարայից ակնկալի, որ նա մատների արանքով նայի Հունաստանի գործողություններին: «Երբ Թուրքիան խոսում է այն մասին, որ հատել է իր համբերությունը, պետք է անսալ դրան: Մենք ուզում ենք Հունաստանին հնարավորություն ընձեռել արդարացնելու իրեն միջազգային ասպարեզում», հայտարարել է Դեմիրելը:

Հռոմի պապն ընդունեց Իրանի նախագահին

ՀՌՈՄ, 11 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդը Վատիկանում ընդունել է Իրանի նախագահ Մոհամադ Խաթամիին: Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու ղեկավարը եւ Իրանի նախագահը հայտարարել են քրիստոնեական եւ մուսուլմանական աշխարհների միջեւ երկխոսությունը կենդանացնելու մտադրության մասին: Վատիկանը Իրանի ղեկավարությանը կոչ է արել միջոցներ ձեռնարկել մարդու իրավունքների հետ կապված իրադրության բարելավման ուղղությամբ եւ հրաժարվել ահաբեկչությանն աջակցելու ցանկացած ձեւից:

Տիգրան Հայրապետյանին վրաերթի ենթարկողը «հանձնվել է»

Միայն «Օրագիր», ՀԳՆ-ն եւ «Ճամփորդ» վերջնագրեր են ներկայացնում ՀՀ իրավապահ մարմիններին (եւ ոչ միայն նրանց) ըստ պահելով մեկով ավելացնել չբացահայտված սպանությունների թիվը, միայն «Լրագրողներ առանց սահմանի» ֆրանսիական կազմակերպության գլխավոր քարտուղար Ռոբեր Մենարը նամակ է հղում ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին պատճենները ուղարկելով միջազգային ամենատարբեր կազմակերպությունների, կասկած հայտնում հրապարակախոս, քաղաքագետ Տիգրան Հայրապետյանի մահվան հանգամանքների առնչությամբ եւ նախագահին հորդորում անձնական վերահսկողության տակ առնել քննության ընթացքը: Անդրանիկ Մաշկարյանն ինքնակամ ներկայացել է Արաբկիրի ՆԳ բաժին եւ խոստովանել, որ մարտի 8-ի լույս 9-ի գիշերն ինքն է վրաերթի ենթարկել Տիգրան Հայրապետյանին՝ ՎԱԶ-21 «Նիվա» մակնիշի 61 ԼԼ 461 պետհամարանիշի ավտոմեքենայով:

Արձանագրենք տեղեկատվության համաձայն, Մաշկարյանը 23 տարեկան է, «Գրիգոր Զոհրապ» համալսարանի ուսանող: Վրաերթից հետո փախուստի է դիմել՝ խուսափելով անցորդներից, սակայն, [illegible] տեղեկանալով վթարի զոհի ինքնությունը, ներկայացել [illegible]: [illegible]

Լ. Պ.

Քաղախակիրթ պայքար եւ արդար ընտրություններ

ՀՀ նախագահին առընթեր Քաղաքական խորհրդի երեկվա նիստը վարում էր Ռոբերտ Քոչարյանը:

Հանրապետության նախագահը ներկայացրեց իր մոտեցումները առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունների առնչությամբ Քաղաքական խորհրդին հետաքրքրող որոշ հարցերի վերաբերյալ: Տարբեր քաղաքական կուսակցությունների հետ իր խորհրդակցական հանդիպումները գնահատելով կառուցողական, նախագահը կարեւորեց ինչպես իշխանությունների, այնպես էլ քաղաքական ուժերի պատասխանատվության խնդիրը: Մեծ նշանակություն տալով քաղաքակիրթ ձեւով պայքարի մեջ մտնելուն, Ռոբերտ Քոչարյանը շեշտեց, որ օրինական եւ արդար ընտրությունները անհրաժեշտ են բոլոր կուսակցություններին, քանի որ դրանից է կախված երկրի վարկը եւ հետագա զարգացումը:

Քաղաքական խորհրդի նիստում ի գիտություն ընդունվեց նաեւ գործադիր քարտուղար Ռուբեն Խուրշուդյանի հաշվետվությունը խորհրդի նախորդ գործունեության վերաբերյալ:

Այնուհետեւ նիստի մասնակիցները ձեռնամուխ եղան ՔԽ գործադիր քարտուղարի ընտրությանը: Կոնսենսուսով Քաղաքական խորհրդի գործադիր քարտուղար վերընտրվեց Ռուբեն Խուրշուդյանը:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշտոնից ազատվեց Շիրակի մարզպետ Արարատ Գոմցյանը

Կառավարության երեկվա նիստում, ի թիվս այլ խնդիրների, քննարկվեցին նաեւ կադրային հարցեր: Իր դիմումի համաձայն զբաղեցրած պաշտոնից ազատվեց Շիրակի մարզպետ Արարատ Գոմցյանը, մարզպետի պարտականությունները ժամանակավորապես դրվեցին մարզպետարանի քարտուղարի վրա:

1988-ից սկսած սոցիալ-քաղաքական տեղաշարժերն օրախնդիր են դարձրել սահմանամերձ եւ բարձր լեռնային բնակավայրերի զարգացման հայեցակարգային մշակումը: Հայեցակարգում, որը ներկայացրեց տնտեսական հարցերի եւ տարածքային կառավարման նախարար Դավիթ Զադոյանը, նշված են հիմնահարցերի լուծման ուղիները, ժամկետները, ֆինանսական ծավալները: Զեկուցողը տեղեկացրեց, որ մինչեւ 2003 թ. լուծումներ կտրվեն բնակավայրերը ամրապնդելու, սոցիալ-տնտեսական կայունությունն ապահովելու, տարաբնակեցումը կասեցնելու հիմնախնդիրներին:

Ըստ առաջնահերթությունների պետք է իրականացվեն հետեւյալ աշխատանքները՝ բնակարանների վերանորոգում, [illegible] խմելու ջրի հիմնախնդրի լուծում, հեռուստատեսային եւ հեռախոսակապի ապահովում, դպրոցների վերականգնում եւ մի շարք այլ խնդիրներ:

Կառավարությունը համաձայնություն տվեց Երեւանի քաղաքապետի, Գեղարքունիքի, Տավուշի եւ մյուս մարզերի մարզպետների պաշտոնական բնակարանները, ինչպես նաեւ հանրակացարանները սեփականաշնորհման իրավունքով քաղաքացիներին հատկացնելու առաջարկություններին:

Հավանության արժանացավ նաեւ «Մարդահամարի մասին» օրենքի նախագիծը, որով կարգավորվում են մարդահամարի նախապատրաստման, անցկացման եւ մի շարք այլ իրավահարաբերություններ: Ըստ նախագծի՝ մարդահամարն անցկացվում է 10 տարին մեկ: Առաջինը կանցկացվի 2001 թ.:

Քննարկման ներկայացված ոռոգման ջրի գոտիական սակագների սահմանմանն առնչվող փաստաթղթով պետությունը լուրջ պարտավորություններ է վերցնում: Մեկ խորանարդ մետր ոռոգման ջրի միջին սակագինը, որը ինքնարժեքով 6 դրամ 32 լումա է, փաստվեց, որ սահմանվում է 2 դրամ 30 լումա, քանզի պետությունը վճարում է ոռոգման նպատակով օգտագործվող էլեկտրաէներգիայի դիմաց: Կարգապահ ջրօգտագործողները, որոնք ժամանակին կվճարեն 85 տոկոս մուծումները, կազատվեն մյուս 15 տոկոսից:

Շահագրգիռ քննարկումներ ընթացան Արփա-Սեւան թունելի տեխնիկական բարեկարգման միջոցառումները ներկայացնող նախագծի առնչությամբ:

Թունելը կրկին վերանորոգման անհրաժեշտության առջեւ է կանգնել: Դեռ 1995-ին կառավարությունը որոշում էր կայացրել խնդրո առնչությամբ, բայց փաստվեց, որ «որոշումն ընդունվել, բայց լիարժեք չի կատարվել»: Վարչապետը հանձնարարականներ տվեց համապատասխան մարմիններին նաեւ 95 թ. թունելի որոշ սարքավորումների եւ գույքի քայքայման առնչությամբ հարուցված քրեական գործերը մինչեւ վերջ հասցնելու վերաբերյալ:

Նիստը հավանություն տվեց ներկայացված միջոցառումների ծրագրին, որով նախատեսվում է իրականացնել մեծածավալ ամրակապերով ամրացումներ, հորանների վերանորոգում, սարքավորումների, բարձր լարման գծերի եւ ենթակայանների վերականգնում եւ մի շարք այլ աշխատանքներ:

digitised by A.R.A.R.@

Ընթացիկ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը մարտի 9-ին գումարեց իր հերթական նիստը: Մինչ օրակարգի հարցերի քննարկումը, տեղի ունեցավ մի խումբ նորագիրների երդման հանդիսավոր արարողությունը: Նորագիր կուսակցականները համալրեցին ՀՌԱԿ Արաբկիրի շրջանի եւ «Զարթոնք» ակումբների կազմերը:

յոց պետականության կայացման գործընթացին: Որոշվել է այսուհետ թույլ չտալ որեւէ շեղում ՌԱԿ ավանդական այդ գծից, իսկ ՌԱԿ մամուլում լույս տեսնող քննադատությունները խարսխել միայն կառուցողական դիրքերի վրա: Պրն Ավետիքյանը շարադրեց նաեւ ազգային լրատվամիջոցներում արդեն արձագանք գտած, ՌԱԿ փարիզյան բանակցություններում ձեռք բեր-

ՀՎ մեկշաբաթյա աշխատանքների արդյունքների ամփոփիչ զեկուցագրում ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը նշեց, որ միջկուսակցական հանդիպումների առումով շաբաթը չափազանց արդյունավետ էր: Հիշեցնենք, որ, ինչպես արդեն հրապարակվել է, ՀՌԱԿ ատենապետը հանդիպել էր ՀԴԿ եւ ՄԻՄ նախագահների հետ, հեռախոսային բանակցություններ վարել այլ կուսակցությունների լիդերների հետ: Սակայն ատենապետը շեշտեց, որ այս քայլերն առայժմ ընդամենը ներկայիս քաղաքական դաշտի հետազոտմանն են ուղղված. ՀՌԱԿ-ը դեռեւս չի ճշտել իր դիրքորոշումը միավորում ձեւավորելու վերաբերյալ: Արձանագրվեց նախորդ օրը Հունաստանի դեսպանի հետ հանդիպման փաստը, որին, ինչպես եւ մյուս բոլոր վերը նշված հանդիպումներին, իրենց մասնակցությունն են ունեցել ՀՎ անդամները: Միակ նախաձեռնությունը, որը դեռեւս, ընտրարշավի եռուզեռի հետ կապված, չի իրականացվել, թեեւ վաղուց էր ծրագրված, ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանի ղեկավարությամբ «Հայկական նախագծի» քննարկմանը ուղղված մեծածավալ միջոցառումների շարքն էր Թեքեյան կենտրոնում: Սակայն պրն Միրզախանյանը հավաստիացրեց, որ մոտ ժամանակներս «Նախագիծը» անպայման կներկայացվի լայն հասարակայնությանը:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ-ում աշխատանքները վերաշխուժանում են

Տեղեկատվություն Հանրապետական վարչության նիստից

Այնուհետեւ զեկուցումով հանդես եկավ «Ազգ» օրաթերթի խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանը, որը ներկաներին մանրամասնորեն շարադրեց ս. թ. փետրվարի 25-28-ը Փարիզում ընթացած ՌԱԿ բանակցությունների արդյունքները: Համաձայն զեկուցողի, եռօրյա այդ բանակցություններն ընթացել են փոխըմբռնման եւ փոխզիջողության մթնոլորտում, վերջնական հաշտություն կայացնելու Հայկաշեն Ուզունյանի ղեկավարած ՌԱԿ բոստոնյան եւ Հակոբ Գասարճյանի ղեկավարած ՌԱԿ բեյրության հատվածների միջեւ: Բանակցությունների ընթացքում տեղ էր հատկացվել նաեւ ՀՌԱԿ-ում ծագած ներքին խնդիրներին, կուսակցության ընդհանուր գործունեությանը: Չափազանց կարեւոր քայլ էր Հայաստանի իշխանությունների հանդեպ ՌԱԿ-ի դիրքորոշման հստակեցումը, հատկապես, եթե հաշվի առնենք, որ սփյուռքի ռամկավարները միշտ էլ պատրաստ են եղել սատարելու հա-

ված պայմանավորվածության որոշ դրույթները, որոնք հետեւյալն են. ՌԱԿ-ը որպես իրավահաջորդ է ընդունում եւ ճանաչում միայն ՀՌԱԿ-ը, իսկ վերջինն իր ազգային ուղեգիծը պիտի համակարգի ՌԱԿ-ի հետ, այնուհետեւ ՌԱԿ-ը խզում է հարաբերություններն իր անունը յուրացրած ինքնակոչ կուսակցության հետ եւ կոչ է անում բոլոր ռամկավարներին ՀՌԱԿ-ի հովանու ներքո միավորվելու: Փարիզյան բանակցությունների ընթացքում քննարկվել են նաեւ աշխարհի տարբեր անկյուններում գործող Թեքեյան կենտրոնների համար գերագույն ղեկավար մարմին ստեղծելու խնդիրը, ինչպես նաեւ մի շարք շրջանակներում առկա տեղական, շրջանային խնդիրներ: Զեկուցողը տեղեկացրեց, որ բանակցությունները շարունակվելու են եւ հույս հայտնեց, որ մարտի վերջերին կողմերին կհաջողվի հարթել բոլոր տարակարծությունները եւ ՌԱԿ-ը դուրս բերել տագնապներից:

Ներկուսակցական քննարկումներից բացի նիստը կենտրոնացավ ամենաայժմեական խնդրին՝ ԱԺ ընտրությունների նախապատրաստական աշխատանքներին, որոնց մասին զեկուցումով հանդես եկավ ՀՎ դիվանի անդամ Լեւոն Ղարիբյանը: Այդ աշխատանքների մասին պարբերաբար կտրվի տեղեկատվություն:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը լսեց «Զապել Եսայան» ակումբի մասին ՀՎ անդամ Շամիրամ Աղաբեկյանի հաշվետվությունը: Որոշում ընդունվեց մշակել գործողությունների ծրագիր, որը կոչված է բարելավել ակումբի աշխատանքը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Բաբկեն Արարքցյան. հնարավոր չէ կուսակցությունը ղեկավարել հեռախոսային կապով

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀՇ վարչության նախագահի ընտրությունից հետո (ինչպես հայտնի է, նախագահ է վերընտրվել Վանո Սիրադեղյանը) Բաբկեն Արարքցյանն առաջին անգամ հարցազրույց տվեց «Ազատություն» ռ/կ-ի, «Նոյյան տապանի», «Առավոտի», ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ թղթակիցներին եւ նշեց, որ առաջիկա օրերին հանդես կգա հայտարարությամբ ու կներկայացնի իր մոտեցումները ՀՀՇ-ում ներքին զարգացումների վերաբերյալ: (Նշենք, որ վարչության անդամներ Կարապետ Ռուբինյանը, Սամվել Գեւորգյանը, Երջանիկ Աբգարյանն արդեն հայտնել են վարչությանը իրենց անդամությունը կասեցնելու մասին):

Բաբկեն Արարքցյանը, այդուհանդերձ, լրագրողներին ներկայացրեց իր հայտարարության մոտավոր բովանդակությունը. «Ես ունեմ իմ տեսակետները, իմ քաղաքական հայացքները, թե ինչպես պետք է իրականացվեն ՀՀՇ համագումարի ընդունած բանաձեւի դրույթները: (Ավելի ուշ Բ. Արարքցյանն այդ բանաձեւը համարեց վերջին տարիներին Հայաստանում ստեղծված ամենալուրջ քաղաքական փաստաթղթերից մեկը): Վարչության նախագահ ընտրվեց Վանո Սիրադեղյանը, սակայն, ցավոք, նրա բացակայության պայմաններում մենք հնարավորություն չունեցանք լսել իր մոտեցումները, թե ինչպես է նա պատրաստվում իրականացնել այդ ծրագրերը: Ես ընդհանրապես դեմ եմ կազմակերպության հեռակա ղեկավարմանը, բայց վարչությունն իր ընտրությունը կատարել է: Հետեւաբար ես կսպասեմ, մինչեւ պարոն Սիրադեղյանը կվերադառնա, կհայտնի իր մոտեցումները, եւ ես կտեսնեմ դրանք համահունչ են իմ գաղափարներին, թե՞ ոչ»:

Պրն Արարքցյանը ենթադրում է, որ Վանո Սիրադեղյանի մոտեցումների դեպքում ՀՀՇ-ն կղեկավարվի նույն մեթոդներով, ինչ վերջին մեկ տարում. «որտեղ ես ունեմ որոշ լուրջ անհամաձայնություններ»: Նա նաեւ ավելացրեց. «Եթե ես համաձայն լինեի նախկին մոտեցումներին, բնական է, իմ թեկնածությունը վարչության նախագահի ընտրվելու համար չէի առաջադրի»:

Պրն Արարքցյանը հակված չէ ՀՀՇ ներքին պայքարը երկու անձի խնդիր դիտել կամ խոսել տրոհումների մասին. «այստեղ քաղաքական մոտեցումների տարբերության հարց է»: «Հնարավոր չէ կուսակցության լիդերի բացակայության դեպքում, միայն հեռախոսակապով, այս նախընտրական շրջանում, իրականացնել քաղաքական ծրագրերը»:

Բաբկեն Արարքցյանը հայտնեց նաեւ, որ մարտի 6-ին հեռախոսային խոսակցություն է ունեցել Վանո Սիրադեղյանի հետ, որի ժամանակ, սակայն, որեւէ քաղաքական հարց չի արծարծվել: Իսկ թե ինչպիսի դիրքորոշում ունի ՀՀՇ ներկուսակցական խնդիրներում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, Բաբկեն Արարքցյանը խորհուրդ տվեց հարցնել նրան:

1700-ԱՄՅԱԿԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ

Հավաքական մկրտություն Ծավ գետի ափին

Քրիստոնեությունը Հայաստանի պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի տոնակատարությունների շրջանակում խորիմաստ մի արարողություն տեղի կունենա առաջիկա ապրիլի 3-ին՝ Ավագ շաբաթվա առավոտյան՝ պատմական Կովսականի (այժմ՝ Զանգելան) Ծավ գետի եզերին, վերականգնվող Դից Մայրի գյուղի մոտ (նախկին Զեյնապ):

Արարողությունը կկատարվի 12 հոգեւորականների միջոցով, որոնք կմկրտեն, կդրոշմեն եւ ապա ս. հաղորդություն կտան այն մանուկներին, ովքեր Աստծո որդեգիրը պետք է դառնան:

Այդ օրը մկրտության մասնակիցներին կբաժանվի հատուկ գրքույկ, ուր կբացատրվի մկրտության խորհուրդը, սրբազան այդ արարողությանը մկրտ-

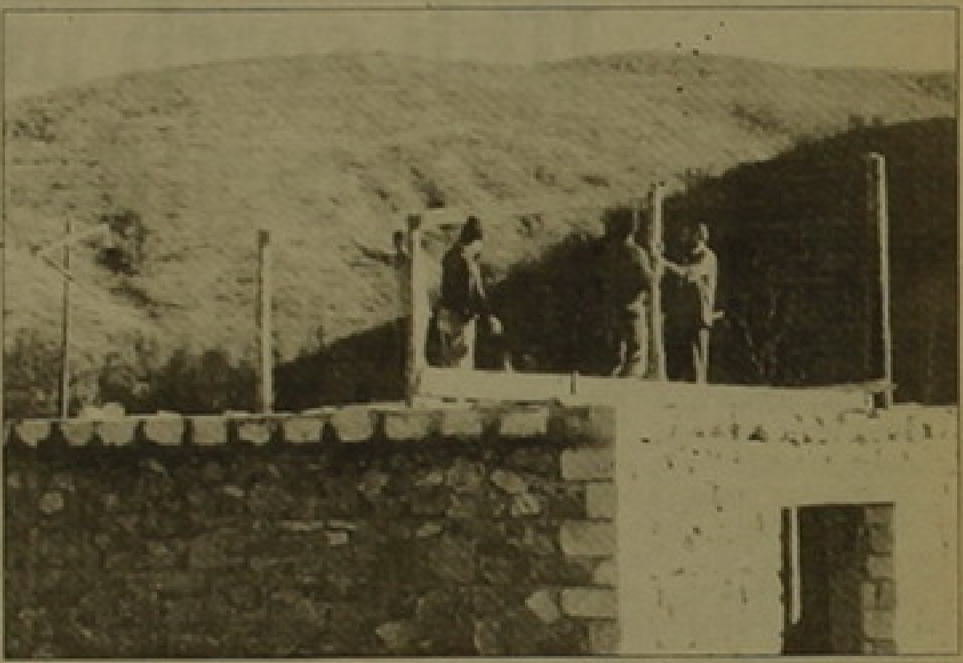

Զանգելանը ազատագրվել է 1994 թ. եւ այսօր, շնորհիվ մի խումբ նվիրյալների, վերականգնվում ու վերաբնակեցվում է: Արդեն իսկ 75 ընտանիքներ Հայաստանի տարբեր շրջաններից բնակություն են հաստատել Զանգելանում: Գյուղն ունի իր դպրոցը՝ 40 աշակերտներով:

Արաքս գետի հարեւանությամբ գտնվող այս բնակավայրի հարությունը նոր կյանքով ու նոր տեսիլքով սկսեց ապրել իր անկախացած ու ազատագրված հայրենիքում: Զանգելանում ապրող հայության հիմնախնդիրները չվրիպեցին նաեւ 1700-ամյակի եկեղեցական հանձնաժողովի վարիչ-քարտուղար Մեսրոպ արք. Աշճյանի ուշադրությունից: Սրբազան հայրը ցանկացավ իր կարողության չափով օգտակար լինել նրանց եւ որոշեց 1700-ամյակի տոնակատարությունները լրացնել նաեւ մի յուրօրինակ ու ավանդական արարողությամբ՝ հավաքական մկրտությամբ, որի ընթացքում կմկրտվեն Զանգելանի շրջանի ավելի քան 600 երեխաներ:

Ծավ գետի եզերին տեղի ունենալիք այդ խորհրդավոր մկրտության նախապատրաստման նպատակով Մեսրոպ արք. Աշճյանը՝ ընկերակցությամբ Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպս. Մարտիրոսյանի եւ Սյունիքի թեմի առաջնորդ Աբրահամ եպս. Մկրտչյանի, այցելեց Զանգելանի շրջան եւ հանձն առավ հովանավորել մկրտության արարողությունը:

Ապրիլի 3-ին կմկրտվեն Քաշաթաղի շրջանի Քարաշեն, Փակահան, Վարդաբաց, Երիցվանք, Կումայրի, Ամիրյան, Կերին, Միջնավան, Վան, Կովսական եւ Զանգելան գյուղերի 2 ամսականից մինչեւ 13 տարեկան մանուկները: Նրանց պետք է միանան նաեւ չափահասներ:

վողների նախապատրաստման անհրաժեշտությունը, կներկայացվեն մկրտության աղոթքները, կնքահոր (քավորին) ուղղվելիք հարցումները եւ նրա պատասխանները: Մկրտվողների համար նախապատրաստվում են հիշատակի հատուկ շապիկներ, իսկ մկրտությունից հետո ներկաներին կտրվի նախաճաշ, կկազմակերպվի ժողովրդական ավանդական տոնախմբություն:

Ըստ Հայ եկեղեցու օրենքների, ամեն մի երեխա պետք է ունենա իր կնքահայրը, որը պետք է անպայման Հայ եկեղեցու զավակ լինի եւ հանձն առնի իր սանիկին կրթել քրիստոնեական բարոյականության ոգով, ամուր հավատով: Իսկ հայկական ավանդությամբ կնքահայրը ընտանիքի հարազատ անդամ է հանդիսանում եւ հատուկ վերաբերմունքի է արժանանում:

Հուսով ենք, որ շատերը կցանկանան մասնակցել այս հավաքական մկրտությանը: Այն մեզ կբերի հիշատակը մի ուրիշ հավաքական մկրտության, որ տեղի ունեցավ 301 թվականին, Հայոց մեծ դարձի օրերին, Բագրեւանդում, Արածանի գետի եզերին:

Եվ ահա 1700-ամյա քրիստոնյա Հայաստանում կրկնվում է պատմությունը՝ հայ ժողովրդի զավակները այս անգամ մկրտվելու են Ծավ գետում եւ այդպես են ստանալու Սուրբ Հոգու շնորհները:

Թող օրհնվեն բոլոր նրանք, ովքեր Սուրբ Հոգու շնորհները պետք է տարածեն մկրտվող հայորդիների վրա:

Մկրտության մանրամասներին ծանոթանալու համար դիմել 1700-ամյակի գրասենյակներ, հեռ. 28-74-83, (8-259) 4-77-00 կամ 26-70-00, Լաչինի, Սիսիանի, Գորիսի, Ղափանի հոգեւոր հովիվներին:

1700 ԱՄՅԱԿԻ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Վշտակցում

Մամուլի ազգային ակումբը իր ցավակցությունն է հայտնում Տիգրան Հայրապետյանի ընտանիքին, մտերիմներին եւ գործընկերներին նրա եղերական մահվան առիթով: Այսօր Տիգրան Հայրապետյանի մարմինը հողին կհանձնեն, սակայն նրա դավանած սկզբունքներն իրենց շարունակությունը կունենան ընկերների եւ համախոհների միջոցով: Համոզված ենք, որ Տիգրան Հայրապետյանի մահվան մեղավորը կբացահայտվի եւ կպատժվի:

ՄԱԱ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՍՈՒԼԻՍ

Վահրամ Խորխոռունու սպանության բացահայտմանը խոչընդոտում է Գագիկ Ջհանգիրյանը

Զինվորական նախկին դատախազի ասելով՝ նա յուրացրել է իրեղեն ապացույցը

Զինվորական նախկին դատախազ Գեւորգ Մարգարյանը մոտ երկու շաբաթ առաջ «Հեսագիծ» հաղորդման ժամանակ հայտարարել է, թե Վահրամ Խորխոռունու սպանության տաք հետքերով բացահայտմանը խոչընդոտել է գլխավոր դատախազի տեղակալներից մեկը: Մարտի 11-ին Արմենտելի մամուլի սրահում հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ նա ողնեց իր հայտարարությունը այս անգամ արդեն որոշակի անձի մատնանշելով՝ ՀՀ զինվորական դատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանին. «Խոսքը վերաբերում է իրեղեն ապացույցների անհետացմանը: Կատարվել է դեպքը, քննչական խումբը դեպքի վայրում աշխատել է մի քանի ժամ, որից հետո հավաքվել են մի տեղ, փորձել են քննարկել, ի մի բերել արդյունքները: Հայտնվել է Գագիկ Ջհանգիրյանը, պահանջել է հանձնել» իրեղեն ապացույցներից մեկը եւ ստացել է Վահրամ Խորխոռունու չհրկիզվող պահարանի բանալին»:

Ի հավելումն ասվածի նախկին զինվորական դատախազը նշեց, որ միջադեպին ներկա գտնվող հանրապետության գլխավոր դատախազի մեկ այլ տեղակալ, «ի պաշտպան իրեն», կանխելու փորձ է արել, սակայն նրան չի հաջողվել: Նրա ասելով, միջադեպին ներկա են եղել 10-15 մարդ, այդ թվում նաեւ ՆԳ եւ ԱԱ մի բարձրաստիճան պաշտոնյա:

Դատելով ասուլիսի բովանդակությունից, Գեւորգ Մարգարյանն այս բացահայտումը զուցե չաներ, եթե հեռուստաալիքներից մեկով եւ ընդհանրապես զանգվածային լրատվության միջոցներով հայտարարություններ չհնչեին, թե նրա զինվորական դատախազ եղած ժամանակ դիտավորյալ սպանության դեպքեր են կոծկվել, սպանությունները որակվել են ինքնասպանություններ կամ դժբախտ պատահարներ: Հայտարարությունն այս պահին զուցեեւ կարելի էր անարատ բնութագրով ներկայանալու իբրեւ ԱԺ-ի պատգամավորության թեկնածու, որին նախապատրաստվում է պրն Մարգարյանը: Ինչեւէ, հայտարարությունները հնչում են սպանված զինծառայողների ծնողների բերանով, որոնց, նրա ասելով, «կեղտոտ խաղի մեջ են ներքաշում»: «Ես բավարար հիմքեր ունեմ ենթադրելու, թե ովքեր են այդ անձանց դրդում նման հայտարարություններ անելու: Նպատակը մեկն է՝ վարկաբեկել զինվորական դատախազության այն անձնակազմին, որն այդ տարիներին, իմ ղեկավարությամբ, պայքար էր տանում հանցավորության դեմ բանակում եւ անում էր բավականին բարձր մակարդակով»: Գեւորգ Մարգարյանը զոհված զինծառայողների ծնողներին խորհուրդ տվեց մեղավորներին այլ տեղ փնտրել՝ «Երեւան-Աշտարակ մայրուղու հայտնի մասում», եւ այդ մարդիկ թող պատասխան տան իրենց արածների ու չարածների համար:

Պրն Մարգարյանը փոքրիկ վիճակագրություն ներկայացրեց իր պաշտոնավարման շրջանի՝ 96 թ. մարտից 97 թ. ապրիլի վերաբերյալ, երբ 1700 գործ է քննվել: Դրանց 75 տոկոսը մեղադրական եզրակացությամբ դատարաններ է ուղարկվել, հանցագործությունների բացահայտումը եղել է 97 տոկոս, պատասխանատվության են կանչվել 78 սպաներ, մեղադրյալների 84 տոկոսը դատապարտվել է ազատազրկման: Կարճված գործերը հիմնականում վերաբերել են դասալիքներին, որոնք կամովին գնացել են ծառայության: Այսինքն «բավականին խիստ է եղել պատժական քաղաքականությունը»: Նախկին զինվորական դատախազը չհերքեց, որ իր պաշտոնավարման ժամանակաշրջանում նաեւ թերացումներ են եղել, սակայն թվարկված պատճառներն ընդհանրություններ չունեին լրագրողների ենթադրյալ մեկնաբանությունների հետ: Գեւորգ Մարգարյանը թերացումների հիմնական պատճառ էր համարում կադրային վատ քաղաքականությունը եւ համակարգը ոչ մասնագետներով լցնելը:

Բացի այդ, «պաշտոնատար անձինք այն ժամանակ փորձում էին խոչընդոտել օբյեկտիվ եւ բազմակողմանի նախաքննության իրականացմանը: Քրեական գործերով տվյալները ներկայացվում էին ոչ թե ինձ, այլ գլխավոր զինվորական դատախազին, կամ թաքցվում էին, որովհետեւ ուզում էին պաշտպանել անհնազանդ դատախազից», ավելացրեց: Իշխանությունների համար իր անընդունելի կամ անհնազանդ լինելը բացատրեց նրանով, որ գլխավոր դատախազ Արտավազդ Գեւորգյանի եւ Վազգեն Սարգսյանի առջեւ բազմաթիվ հարցեր է բարձրացրել, որոնց մի մասն էլ կադրային քաղաքականությանն են վերաբերել: «Որոշ հարցեր հնարավոր եղավ լուծել, որոշ հարցեր էլ սառեցվեցին»: Ինքը կադրերին առաջադրում էր, Արտավազդ Գեւորգյանը սառեցնում, իր միջնորդությունները չէին քննարկվում, հանցագործության վերաբերյալ տվյալները հայտնում էին ոչ թե նախաքննական մարմնին, այլ կոլեգիայի նիստերում, խորհրդակցություններում: «Վերջին դիմում էի Ա. Գեւորգյանին ՀՀ նախագահի ու վարչապետի մասնակցությամբ հրավիրել հանրապետության դատախազության կոլեգիայի արտահերթ ընդլայնված նիստ այդ եւ մի շարք այլ հարցեր ունենալով օրակարգում»: Պատասխանը եղել է այն, որ երկու օր անց նրան հրավիրել են ՀՀ նախագահի աշխատակազմ եւ պահանջել առաջինը հրաժարականի դիմում ներկայացնել: Քանի որ ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն էր նշանակել իրեն զինվորական գլխավոր դատախազի պաշտոնում, նրա պահանջով էլ հրաժարականը ներկայացրել է: Անդրադառնալով ներկայիս կադրային քաղաքականությանը, նախկին զինվորական դատախազը նշեց, որ համակարգում նշանակվում են քրեական անցյալ ունեցող անձինք, իրավաբանական բարձրագույն կրթություն չունեցողներ եւ այլն: Այս ասուլիսից հետո պրն Մարգարյանը կարծում է, որ կամ գլխավոր դատախազը, կամ ՀՀ նախագահը պետք է միջոցներ ձեռնարկեն պարզելու, թե ինչ է կատարվել: «Ես փաստերը ներկայացնելու եմ մեկ առ մեկ, կոնկրետ անձանցով՝ ի՞նչ են թաքցրել, ինչպե՞ս են արել»:

ՍՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Մեր ողբերգությունը քաղաքականություն մի դարձրեք»

Այս եւ նմանօրինակ կոչեր էին հնչում վերջին 3-4 տարիների ընթացքում բանակում այլեւայլ պատճառներով զոհված զինծառայողների ծնողների շուրթերից: Երեկ, Մամուլի շենքի հրապարակում, նրանց հոծ բազմությունը ցույց էր կազմակերպել ընդդեմ նախկին զինվորական դատախազ Գեւորգ Մարգարյանի, որի մամլո ասուլիսը կայացել էր նույն օրը: Այդ մասին ուշացումով տեղեկացած որդեկորույս ծնողները շտապել էին պատասխան հայտարարությամբ հանդես գալու: Արագորեն դեպքի վայր ժամանած լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ տեղի ունեցավ յուրօրինակ բացօթյա մամլո ասուլիս: Զոհված զինծառայողների ծնողները մեղադրում էին նախկին զինվորական դատախազին՝ պաշտոնավարության օրոք իրենց որդիների սպանության իրական հանգամանքները կոծկելու եւ իրական մեղավորներին անպատիժ թողնելու հանցանքում: Ըստ ցուցարարների հայտարարության՝ բոլոր սպանությունները ներկայացվում էին որպես ինքնասպանություն, եւ գործերի քննությունը կարճ ժամանակ անց դադարեցվում էր:

Հիշեցնենք, որ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը վերջերս հանդիպել էր սպանվածների ծնողներին՝ հավաստիացնելով, որ բոլոր փակ հայտարարված գործերը կվերաքննվեն: Իսկ, ըստ ցուցարարների պնդումների, ներկայիս զինվորական դատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանն արդեն զբաղվում էր դրանցով: Փաստորեն, որդեկորույս ծնողների հույսը՝ թե մեղավորները կպատժվեն եւ իրենց զավակների հիշատակից կջնջվի ինքնասպանություն գործածի խարանը, նրանց պնդումների համաձայն, ի չիք էր դառնում, քանի որ Գեւորգ Մարգարյանը հայտարարել էր, թե վերոհիշյալ գործերը քննության կարիք չունեն, եւ դրանց «վերակենդանացումը» անձնապես իր դեմ ուղղված խարդավանք է:

Մինչ ցուցարար ծնողներն աղմկում էին, թե դաշի կտան նախկին դատախազին, լրագրողներից ոմանք, որոնք մինչ այդ ներկա էին եղել Մարգարյանի ասուլիսին, փորձում էին հանգստացնել նրանց որոշ պարզաբանումներով: Ըստ դրանց՝ Մարգարյանի ասուլիսը պատգամավորության թեկնածուի նախընտրական շոու էր, որի միջոցով նա փորձում էր վերականգնել իր վարկաբեկված հեղինակությունը: Լրագրողներից մեկի հարցին՝ թե պատրաստվո՞ւմ է արդյոք պատգամավորության թեկնածու դառնալ, նախկին դատախազն անորոշ պատասխանել էր, որ դեռ չի որոշել՝ փաստորեն չհերքելով դրա հավանականությունը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՀԵՌԱԽՈՍԱԿԱՊ

Մարտին ռոդեավճար չի գանձվի

Արմենտելում ժողովրդի թշնամիներ չեն նստած. բնակիչները կստանան հեռախոսահամարը վերականգնելու իրավունք

Մարտ ամսին տեղական խոսակցությունների ռոդեավճար չի գանձվի՝ դեռեւս համապատասխան որոշում չլինելու պատճառով:

Արմենտել ՀՁ կոմերցիոն պլանավորման վարչության պետ Գեւորգ Արաբյանը «Ազգին» տեղեկացրեց, որ ռոդեավճարի կիրառման առիթով գրություն է ուղարկված OTE տնօրենների խորհուրդ, որը դեռ պետք է քննարկի այդ խնդիրը: Խորհուրդը ներկայումս Հունաստանում է ու թե երբ կքննարկի՝ հենց այն հարցն է, որին Գ. Արաբյանը չի կարող պատասխանել: Նրա կանխատեսմամբ, հնարավոր է, որ ռոդեավճար չգանձվի եւս մեկ-երկու ամիս:

Մեր այն հարցին, թե արդյոք սպասելի՞ է սակագների իջեցում՝ Գ. Արաբյանը, պետք է ասել, խիստ դառնացավ. «Գիտեք չէ՞. «Մի հիմար քար գցեց, 8 խելոք չկարողացան հանել»: Սակագների իջեցման մասին պետք էր խոսել գները հաստատելուց առաջ»: Այդ տեղյակ պահեց, որ Արմենտելում ժողովրդի թշնամիներ չեն նստած. իրենք հիմա ջանում են բնակչության օգտին որոշ զիջումներ անել:

Մասնավորապես, մինչեւ իրենց հաջողվի հասնել նրան, որ բնակիչը կրկին ստանա հեռախոսահամարը վերականգնելու իրավունք՝ հեռախոսից զրկվելուց հետո 2 ամսվա ընթացքում: Դրա համար բնակչից կպահանջվի մարել միջքաղաքային պարտքերը եւ վճարել հեռախոսի տեղադրման 24 հազար դրամ արժեքից զգալիորեն ցածր գին:

Ռ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Լրագրության ուսուցման նոր ձեռնարկ

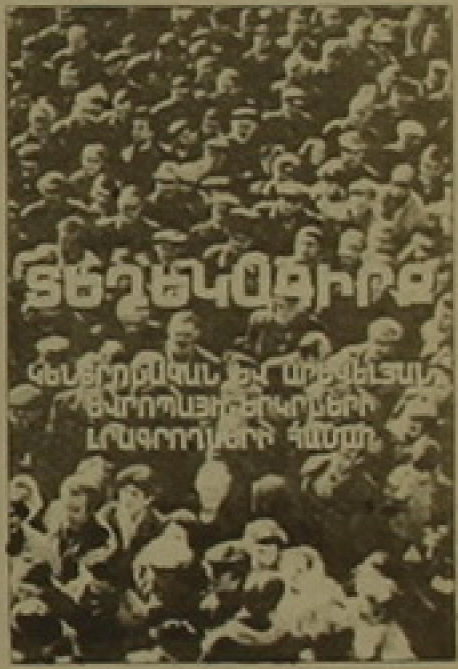

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչությունը լույս է ընծայել «Տեղեկագիրք» նախատեսված Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների լրագրողների համար: Դասագրքի թարգմանությունը եւ հրատարակումը կազմակերպել ու ֆինանսավորել է Երեւանի Սորոսի հիմնադրամը (?): Տեղեկագիրքն ամփոփում է արտասահմանյան թերթերի խմբագիրների ու փորձառու աշխատողների խորհուրդները՝ լրագրության հմտություններին տիրապետելու վերաբերյալ: Տեղեկագրում զետեղված են լրագրողական աշխատանքի ուսուցման հետաքրքիր մանրամասներ, որոնք առաջին հայացքից կարող են աննշան մանրուքներ թվալ, սակայն անկարեւոր չեն թեմայի ճիշտ ընտրություն կատարելու եւ նյութի կառուցվածքը ձեւավորելու հարցում:

Կարծում ենք, գիրքը շատ օգտակար կլինի հատկապես սկսնակ լրագրողների եւ լրագրությունն ընտրած ուսանողների համար, կլրացնի նրանց ուսումնառության բացը, մանավանդ որ այդ մասնագիտության վերաբերյալ հայերեն գրականությունը շատ աղքատիկ է:

Հայ ծովայինները ռուսական նավատորմում

ՀՀ պատերազմի, զինված ուժերի եւ աշխատանքի վետերանների խորհուրդը՝ նախագահ Պերճ Հովնանյանի գլխավորությամբ, իր հարկի ներքո էր հավաքել ծովային վետերաններին՝ հանդիսավոր արարողակարգով պարգեւատրելու «Ռուսական նավատորմի 300 տարին» կոչված հոբելյանական մեդալներով եւ հանձնելու վկայականներ ու հուշանվերներ: Խորհրդային նավատորմում երկրորդ համաշխարհայինի ժամանակ ծառայած ավագ եւ ներկայումս ԱՊՀ-ում ծառայող երիտասարդ սերունդների ներկայացուցիչների հանդեպ ձեռնարկված այս երախտագետ քայլը կատարվել էր ՀՀ նախագահի հանձնարարությամբ: Մեդալների հանձնումը ստանձնել էր գեներալ-գնդապետ Դալիբալթայանը, որն էլ, վետերաններին դիմելով, նշեց, որ թեեւ Հայաստանը ծովային երկիր չէ, սակայն այստեղ ծնունդ են առել հռչակավոր ծովայիններ, որոնց անուններն ու ծառայությունները առ այսօր հիշվում են ռուսական եւ նախկին Խորհրդային Միության երկրների նավատորմիղներում:

Ներկայումս վետերանների խորհրդում գործում է ծովային վետերանների սեկցիա, ուր վերջիններս ներգրավված են եւ զբաղվում են հասարակական աշխատանքով՝ այցելելով զորամասերը, հանդես գալով դասախոսություններով:

Ա. Բ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Սկսվեց հայկական պեռլիտի փոխադրումը Եվրոպա

ՓՈԹԻ-ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Մարտի 14-ին Վրաստանի Փոթիի նավահանգստից կմեկնի հայկական պեռլիտի երկրորդ խմբաքանակով բեռնված չորաբեռնատարի նավը, որը կազմում է 6 հազար տոննա: Այդ մասին հաղորդեց Փոթիի նավահանգստի պետ Ջեմալ Ինաիշվիլին: Նրա ասելով, մարտի 5-ին ծովային ճանապարհով արդեն Եվրոպա է ուղարկվել 5 տոննա հայկական պեռլիտ: Ամերիկյան «Dicalite» ընկերության կողմից իր ձեռնարկություններում վերամշակելու համար Հայաստանից տարվող այդ բարձրորակ հանքային հումքի ընդհանուր ծավալը կկազմի 200 հազար տոննա: «Dicalite» ընկերությունը 1998 թվականի սկզբին 1,4 մլն ամերիկյան դոլարով ձեռք է բերել «Արագածպեռլիտ» գործարանի բաժնետոմսերի լրիվ փաթեթը:

Գորիսում ադամանդի մշակման արտադրամաս հիմնվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գորիսի «Արտաշես Հարությունյան» անհատական ձեռնարկությունը ադամանդե քարերի մշակման արտադրամաս է հիմնել: Ինչպես հայտնեց ձեռնարկության տնօրեն Արտաշես Հարությունյանը, Հայ ոսկերիչների միության աջակցությամբ արդեն տեղադրվել են հաստոցները, ձեռք են բերվել անհրաժեշտ օժանդակ նյութեր, առաջին մասնագետներ անցել են վերապատրաստման դասընթացներ, ինչպես նաեւ Նոր Հաճընից Գորիս մշտական բնակության են հրավիրվել վարպետներ: Արդեն սկսված է փորձնական արտադրությունը, իսկ արտադրանքը արտասահմանում:

digitised by A.R.A.R.@

հետահայաց

ՄՈՍԿՎԱ

Մկրտիչ Մկրտչյան. Մենք միասին պիտի ոտքի կանգնեցնենք մեր Հայաստան երկիրը

Երբ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի օրոք հարցազրույցի խնդրանքով դիմում էի Մոսկվայում բնակվող Հայաստանի նախկին ղեկավար աշխատողներին, նրանք մեծ մասամբ հրաժարվում էին հանդիպումից, որբանկատորեն կամ անսքող արտահայտելով իրենց անբավականությունը մեր ոչ հեռավոր անցյալի իրադարձությունների նկատմամբ: Իրադրությունը փոխվել է: Մեր զրուցակիցն է Հայաստանի Մինիստրների խորհրդի նախագահի նախկին տեղակալ, պետպլանի նախկին նախագահ, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Մկրտիչ Ցոլակի Մկրտչյանը:

— Պարոն Մկրտչյան, երբ Դուք հեռանում էիք Հայաստանից, ո՞ր զգացումն էր Ձեր մեջ գերիշխում՝ ցա՞վը, թե՞ վիրավորանքը:

— Երկուսն էլ: Վիրավորանքը, որ ինձ չեն թողնում կիրառել տարիների փորձն ու գիտելիքները, ցավը, որ երկիրը ստիպված թողնում ես դիլետանտներին՝ հատկապես էկոնոմիկայի բնագավառում: Ով ինչ ասում է՝ ասի, ես այն համոզմունքին եմ, որ հայոց պատմության ամենակայուն ու ամենաբարգավաճ շրջանն, այսպես կոչված, լճացման տարիներն էին: Մենք ստեղծում էինք, կառուցում: Ամեն տարի կապիտալ շինարարության ծավալը կազմում էր մոտ 2 մլրդ ռուբլի:

— Երբ դոլարն արժեր 65 կոպեկ:

— Երբեմն ավելի էժան: Եվ առ այսօր իմ մեջ խորն է հարգանքը Կարեն Դեմիրճյանի նկատմամբ. առաջնորդ էր, խստապահանջ, հայրենասեր:

— Հայաստանում փոքր-ինչ այլ վերաբերմունք է ձեւավորվել այն ծանր տարիներին երկիրը լքած պետական ղեկավար գործիչների նկատմամբ:

— Իմ մտքով չէր անցնում հեռանալ հայրենիքից, ես արդեն համագործակցում էի նոր իշխանությունների հետ եւ պատրաստ էի ակտիվորեն մասնակցելու տնտեսական բարեփոխումների գալիք աշխատանքներին: Բայց երբ քո անձի ու ընտանիքի անդամների հասցեին անընդհատ սպառնալիքներ են հնչում, երբ պատգամավորական ընտրություններում շահում ես ընտրողների ձայների 60 տոկոսից ավելին ու քեզ զենքով պարտադրում են հանել թեկնածությունդ միայն այն բանի համար, որ ՀՀՇ-ական չես, համաձայնեք, որ նույնիսկ հոգեբանորեն դժվար է հանդուրժել: Ի՞նչ անուն տաս, երբ կառավարության որոշմամբ ինձ հատկացված բնակարանը բռնի զավթում է ոմն մեկը, որի ծառայությունները պետության հանդեպ հայտնի չեն:

— Քաղաքականության կանոններով Տեր-Պետրոսյանը, նվաճելով իշխանությունը, պիտի իրեն շրջապատեր իր մարդկանցով, որոնց նկատմամբ պարտավորություններ ուներ:

— Թող լիներ, թող լիներ շրջապատեր: Բայց կա մի չափանիշ, որը չի կարելի այդքան ցինիկորեն չարաշահել՝ պրոֆեսիոնալիզմը: Այդ դեպքում արդեն անձնական շահը գերադասում ես քո երկրի, քո ժողովրդի շահերից: Ժամանակին ես իմ կարծիքը հրապարակայնորեն հայտնել եմ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մասին եւ բնավ էլ հարկ չկա հիմա կրկնելու: Ինձ ինչ էին ասում՝ պատգամավորը թե բարձրաստիճան պաշտոնյան պարտադիր պիտի ՀՀՇ-ական լինի, թեկուզ նա «պոլի պետ» լինի:

Եվ արդյոք այդ տխրահռչակ «պոլի պետերը» չավերեցին ու չթալանեցին երկիրը: Համբերությանս բաժակը լցվեց, երբ մի օր ուշ երեկոյան իմ հանրապետության կառավարության առաջատար ղեկավարներից մեկի աշխատասենյակ ներխուժեցին ավտոմատով զինված երեք ջահելներ, որ ինձ տղա կսպազեին եւ սկսեցին սպառնալիքներ տեղալ: Ճիշտ է, նաեւ արդարացան, որ «հանձնարարություն» են կատարում: Պարզ է՝ թե ում: Հասկացա, որ տիրում է ուժի օրենքը եւ ոչ թե օրենքի ուժը:

— Բայց խոստովանենք, որ տնտեսական փլուզման համար կային նաեւ օբյեկտիվ նախադրյալներ, ինչը մենք տեսնում ենք ԱՊՀ-ի բոլոր երկրներում:

— Չեմ առարկում, բայց թալանի համար օբյեկտիվ պայմաններ չկային, դրանք «սուբյեկտիվորեն» ստեղծվեցին, եւ զարմանալի չէ, որ այսօր «որոշ պարոններ» ճողոպրում են իրենց այնքան սիրելի հայրենիքից ու ժողովրդից եւ «քաղաքակիրթ» Եվրոպայում վայելում են իրենց ավարը: Ես կասկած չունեմ, որ էկոնոմիկայում շատ բան կարելի էր փրկել, եթե բանիմաց ու սրտացավ վերաբերմունք դրսեւորվեր: Երբ մենք կազմել էինք 1990 թ. տնտեսական պլանը, ՀՀՇ-ի նորաթուխ «փորձագետները» պահանջեցին ծանոթանալ եւ իրենց կարծիքը հայտնել: Եվ ինչ՝ ոչ մի առաջարկություն, ոչ մի փոփոխություն: Զրո: Եվ գոնե մեր ծրագիրը իրագործեին... Նորընծա ղեկավարների մեջ թերեւս առանձնանում էր Վազգեն Մանուկյանը. փորձ չուներ, բայց ուներ վերլուծական միտք, ուշադիր լսում էր խորհուրդները եւ բավականին ճիշտ կողմնորոշվում:

— Ի՞նչ կասեք Հայաստանի նոր ղեկավարության մասին:

— Որպես հայ միշտ փորձել եմ պաշտպանել մեր ղեկավարությանը դրսում՝ Ռուսաստանում թե այլուր, նույնիսկ ինչ-որ տեղ նաեւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին, քաջ գիտակցելով, որ ոչ ոք իր լավ ղեկավարին չի փոխի մեր վատի հետ:

Ինչ վերաբերում է այսօրվա ղեկավարությանը, ապա ես շատ լավ գիտեմ եւ Ռոբերտ Քոչարյանին, եւ Արմեն Դարբինյանին: Գտնում եմ, որ նրանց ամենադժվար խնդիրը հանքային ջրով էկոնոմիկա կառուցողների ապաշնորհության հետեւանքների հաղթահարումը պիտի լինի: Ուզում եմ հուսալ, որ դա նրանց կհաջողվի:

— Դուք կաշխատեի՞ք նրանց հետ:

— Ես կաշխատեի ցանկացած ղեկավարների հետ, եթե զգայի, որ նրանք իրոք մտածում են երկրի, ժողովրդի մասին, մշակում են տնտեսական զարգացման կոնկրետ, իրատեսական ծրագրեր: Սրանք սին խոսքեր չեն: Թե ինչի է հանգեցնում հակառակ երեւույթը, մենք ակնբախորեն տեսնում ենք այստեղ՝ Ռուսաստանում: Պետության ղեկավարը պիտի սիրի իր ժողովրդին:

— Դուք այսօր ակադեմիկոս Աբել Աղանբեկյանի գլխավորած ժողովրդական տնտեսության ակադեմիայում կենտրոնի ղեկավար եք, Աղանբեկյանի մոտիկ ու վստահելի մարդը, ապահովված եք ամեն ինչով: Պատրա՞ստ եք հրաժարվելու այդ ամենից ու մեկնելու տակավին անորոշ մեր երկիրը՝ անկախ առաջարկված պաշտոնից:

— Պաշտոնն ինձ համար ինքնանպատակ չէ: Եթե այն տարիներին մնայի Հայաստանում եւ վերածվեի շարքային աշխատողի, ես չէի կարող մեր երկրի համար անել այն, ինչ անում եմ Մոսկվայում:

— Ինչքան գիտեմ, Դուք մեծ աշխատանք եք կատարում Հայաստանի համար բարձրորակ տնտեսագետ կադրեր պատրաստելու գործում: Լսել եմ, որ Ղարաբաղն էլ անմասն չի մնացել:

— Կոնկրետ Ղարաբաղի համար ՀՀ տնտեսական հետազոտությունների ինստիտուտի հետ համատեղ պատրաստում ենք չորս գիտության թեկնածու եւ մեկ դոկտոր: Բայց դա չէ հարցը: Ակադեմիկոս Աղանբեկյանի շնորհիվ ակադեմիայում ստեղծվել է սովորողների ու աշխատողների մի յուրօրինակ հայ համայնք, որն իր հնարավորության սահմաններում ամեն ինչ անում է հայոց երկրի համար՝ անկախ նրա անդամների զբաղեցրած պաշտոնից:

— Ի՞նչ եք կարծում, ինչպե՞ս կզարգանան ռուս-հայկական տնտեսական հարաբերությունները:

— Կարծում եմ, Ռուսաստանի նոր նախագահը, ով էլ որ լինի, կակտիվացնի տնտեսական հարաբերությունները մեր երկրի հետ: Եթե Հայաստանը Ռուսաստանի միակ ռազմավարական դաշնակիցն է տարածաշրջանում, ապա վերջինս պիտի շահագրգռված լինի այնտեղ ամրապնդելու նաեւ իր տնտեսական շահերը: Նման տրամադրություն Մոսկվայում կա, ես դա կարող եմ հավաստել ելնելով իմ նախկին «միութենական» գործընկերների հետ ունեցած բազմաթիվ հանդիպումներից: Նրանցից շատերն այսօր բարձր պաշտոններ են զբաղեցնում Պրիմակովի կառավարությունում, Պետդումայում:

Իմ բարեմաղթանքը մեր ժողովրդին. բոլորս միասին պիտի ոտքի կանգնեցնենք մեր երկիրը՝ քրտինքով, համբերատարորեն: Եվ շատերը նորից բույն կդնեն Հայաստանում՝ իրենց հետ բերելով օտար երկրներում յուրացրած այն ողջ դրականը, որ կարող է օգտակար լինել նախնյաց հողին:

ՌՈՒԲԵՆ ՇԱՀՐԱՄԱՆՅԱՆ
Մոսկվա

Գիտությունը՝ ազգի տաղանդի չափանիշ

«Նեզավիսիմայա գազետայի» փետրվարյան «ՆԳ-գիտություն» հավելվածում հետաքրքիր արխիվային տվյալներ են բերված ԽՍՀՄ (Ռուսաստան) գիտությունների ակադեմիայի կադրերի քանակական ու որակական կազմի, նրանց ազգային պատկանելության մասին եւ այլն: Կարծում եմ, մեզ համար հատկապես ուշագրավ կլինեն այն տվյալները, որոնք վերաբերում են հայազգի գիտնականներին եւ որոնք բնութագրում են մեր առաջնակարգ տեղը բազմազգ երկրի գիտական համակարգում:

1947 թ. ԽՍՀՄ ԳԱ գիտական կադրերի կազմում եղել են 50 ազգերի ներկայացուցիչներ: Ստորեւ բերվող աղյուսակը տալիս է ազգային կազմում հաջորդ երկու տարում տեղի ունեցած փոփոխությունները.

Ազգություններ	1947 թ.		1948 թ.		1949 թ.	
	աշխ.	%	աշխ.	%	աշխ.	%
ռուսներ	4306	71,5	4520	72	5270	74,35
ուկրաինացիներ	174	2,9	200	3,2	250	3,54
բելառուսներ	28	0,4	33	0,55	34	0,5
հայեր	85	1,4	86	1,4	109	1,5
վրացիներ	21	0,3	12	0,2	22	0,3
թուրքմեններ	27	0,4	37	0,6	29	0,43
կոմիներ	22	0,3	25	0,4	21	0,3
յակուտներ	21	0,3	21	0,3	20	0,28
հրեաներ	1012	17	978	15,6	1000	14,1
ԽՍՀՄ այլ ազգ.	260	4,4	293	4,7	253	3,6
օտարազգիներ	70	1,1	67	1,05	77	1,1
Գիտաշխատողների ընդհանուր թիվը	6026		6272		7085	

1959 թ. ակադեմիայում ներկայացվել են 89 ազգություններ, այդ թվում՝

ռուսներ 17019-79 տոկոս, ուկրաինացիներ 825-3,8 տոկոս, բելառուսներ 155-0,7 տոկոս, հայեր 309-1,4 տոկոս, թաթարներ 221-1 տոկոս, հրեաներ 1991-9,3 տոկոս, ԽՍՀՄ-ի այլ ազգություններ 797-3,8 տոկոս, օտարազգիներ 205-1 տոկոս: Ընդամենը 21522-100 տոկոս:

1969 թ. արխիվային նյութերը վերաբերում են ակադեմիայի գիտաշխատողներին: 90 ազգությունները ներկայացված են հետեւյալ թվակազմով.

ռուսներ 26989-78 տոկոս, ուկրաինացիներ 1450-4,3 տոկոս, բելառուսներ 289-0,8 տոկոս, հայեր 428-1,2 տոկոս, հրեաներ 3155-9,2 տոկոս, ԽՍՀՄ-ի այլ ազգություններ 1928-5,5 տոկոս, օտարազգիներ 355-1,0 տոկոս: Ընդամենը 34594-100 տոկոս:

Գիտաշխատողների կազմի փոփոխությունների դինամիկան արտացոլված է 1980 թվականին վերաբերող աղյուսակում.

ռուսներ	37031	-	80,3 %
ուկրաինացիներ	1855	-	4,0
բելառուսներ	400	-	0,9
հայեր	510	-	1,1
վրացիներ	148	-	0,3
հրեաներ	3248	-	7,0
ԽՍՀՄ այլ ազգ.	2514	-	5,5
օտարազգիներ	436	-	0,9

Սակայն խորհրդային ազգերի գիտական կարողության վերաբերյալ ամենապերճախոս տվյալներ բերված են վերջին աղյուսակում՝ թվագրված 01.01.1990 թ.: Տխուր խոհեր են առաջացնում որոշ «հնամյա» ազգերի (այդ թվում՝ նաեւ հարեւան) ցուցանիշները հատկապես «ակադեմիկոսներ» սյունակի տակ.

Ազգություններ	ակադեմիկոսներ	թղթակից-անդամներ
ռուսներ	245	439
ուկրաինացիներ	13	23
բելառուսներ	7	3
ադրբեջանցիներ	-	4
հայեր	10	19
վրացիներ	3	9
ուզբեկներ	-	3
տաջիկներ	-	1
ղազախներ	1	1
թուրքմեններ	-	1
բուրյաթներ	-	1
լատիշներ	1	3
լիտվացիներ	1	3
էստոնացիներ	1	-
կիրգիզներ	-	2
կարաիմներ	-	1
հրեաներ	20	42
թաթարներ	3	6
լեհեր	-	2
կորեացիներ	1	-
բուլղարացիներ	1	-
իսպանացիներ	1	-
գերմանացիներ	1	1
ավարներ	-	1
բալկարներ	-	1
բաշկիրներ	-	2
թաթեր	-	1
Ընդամենը	309	569

Ինչպես ասում են, մեկնաբանությունները ավելորդ են:

digitised by A.R.A.R.@

ՓԱՐԻԶ

Իվ Թեռնոն. «Դիտավորության ժխտումը, այնուամենայնիվ, ցեղասպանության ժխտում է»

«Ազգի» թղթակցի հարցազրույցը ֆրանսիացի հայտնի պատմաբան, ցեղասպանագետ Իվ Թեռնոնի հետ

– «Քոլեժ դը Ֆրանսի» ամբիոնի վարիչի պաշտոնում Ժիլ Վենստենի նշանակումը գրեթե միաձայն հաստատվել է գրառումների եւ գրականության ակադեմիայի կողմից: Մշակույթի նախարար պրն Ալեգրը իր հերթին անվարան վավերացրել է: Ի՞նչ եք մտածում այս առնչությամբ:

– Կարծում եմ, որ կարեւոր իրադարձությունը «Քոլեժ դը Ֆրանսի» քվեարկությունն էր, որը տեղի ունեցավ մեկ քվեի տարբերությամբ: Քիչ հավանական էր, որ մյուսները չվավերացնեին այդ քվեարկությունը: Անշուշտ պրն Ալեգրը չէր կարող այլ կերպ վարվել:

– Այսինքն՝ բարոյագիտական առումով ցավալի, բայց իրավաբանորեն ընդունելի քվեարկությունը չէր կարող վիճարկվել կառավարության կողմից, եւ ինչպես ինձ ասաց գրառումների ու գրականության ակադեմիայի ցմահ քարտուղար պրն Լեքլանը, ակադեմիայի ինքնավարությունը զերծ է մնում քաղաքական իշխանությունների բոլոր սահմանափակումներից:

– Խնդիրն այն է, որ արդի պատմության որոշ թեմաներ, մասնավորապես երբ առնչվում են միջազգային իրավունքին, ինչպես մարդկության դեմ գործված ոճիրները եւ ցեղասպանությունը, միախառնում են պատմությունն ու իրավունքը, այսինքն՝ այն երկու ոլորտները, որոնք սովորաբար միմյանց չեն մեկնաբանում: Ժխտողականություն բառն օգտագործելով, դրան անմիջապես իրավաբանական երանգ են տալիս: Ուստի պատմաբանը կարծում է, թե հանիրավի սպառնում են իր խոսքի ազատությանը: Ես գտնում եմ, որ սա է Ժիլ Վենստենի ընտրության գործի հետ կապված ողջ երկիմաստության էությունը:

– Ցավոք, ֆրանսիացի պատմաբանները լռություն են պահպանում այս խնդրի առթիվ: Չե՞ք կարծում արդյոք, թե նրանց շրջանում հարկավոր է ջանքեր գործադրել, քանզի այդ ընտրության նրանց դեմ լինելը կարող է ավելի մեծ ազդեցություն գործել, քան քաղաքական գործիչների ընդդիմությունը:

– Երբ պրն Վենստենը երեք տարի առաջ «Իստուար» հանդեսում հրապարակեց իր հոդվածը, իսկական բանավեճ չկայացավ, քանի որ դա համարվեց սովորական իրավիճակ՝ ժողովուրդների միջազգային դատարանի վիճակին գրեթե համանման: Այն ժամանակ համարվեց, որ «Իստուար» հանդեսը տարբեր կարծիքների արտահայտման իրավունքն ունի: Բայց տարաձայնություն առաջացրած հարցն այն է, որ «Քոլեժ դը Ֆրանսը» միանգամայն ինքնավար հաստատություն է:

– Իսկ ո՞ւր մնաց մտավորականի ազնվությունը:

– Այդ հաստատություն մտնողը պետք է պատասխան տա իր նախկին խոսքերի համար եւ տեքստը վերընթերցելով փորձի պարզել, թե ազնի՞վ է արդյոք ինքը. կասկածներ արտահայտելիս անկե՞ղծ է եղել, թե՞ խոսել է հարկադրաբար՝ արտահայտելով լոկ վերջին յոթ տասնամյակներում թուրքական պետության որդեգրած ժխտողականությունը: Սա էր խնդիրը: Ինքներդ այդ հարցը պրն Վենստենին տվել էիք Ձեր հարցազրույցում, բայց նրա պատասխանը չբավարարեց թերահավատներին:

– Ինչպե՞ս եք գնահատում շուրջ հարյուր հետազոտողների ստորագրած հանրագիրն ի նպաստ Ժիլ Վենստենի: Արդյոք բարոյագիտության խնդիր չկա՞ Ֆրանսիայի համալսարանական միջավայրում:

– Ինձ ամենաշատը դա է տխրեցնում: Հաստատությունը, համալսարանական միջավայրն ասես ծառացել է ֆրանսահայ համայնքի դեմ՝ իրականում չըմբռնելով, թե ինչպիսի տառապանք է պատճառում հայ ժողովրդին՝ կասկածի տակ առնելով 1915 թ. դեպքերը: Համալսարանական դասախոսներն իրենց վիրավորված զգալով եւ սեփական խոսքի ազատությունը սահմանափակված համարելով՝ սկսեցին խոսել: Զարմանալին այն է, որ այդ խոսքերը մշտապես հանգում են երկու առաջարկության. որեւէ կասկած չկա Հայոց ցեղասպանության առնչությամբ եւ որեւէ կասկած չի հարուցում Թուրքիայի կառավարության մեղսակցությունը: Այսպիսով հայտնվում ենք հետեւյալ իրավիճակում: Օսմանյան կայսրության մասնագետ չհանդիսացող բոլոր պատմաբանները ճանաչում են Հայոց ցեղասպանությունը, եւ փաստերը նրանց այնքան ակնհայտ են թվում, որ դրանց ընդունման համար մեծ իրավասությունների կարիք չի զգացվում: Օսմանյան կայսրության մասնագետը որոշ կասկածներ ունի: Իսկ թուրքագետները, որոնք պետք է առաջինն արտահայտվեին, լռում են: Վենստենի գործը, ինչպես որ ժամանակին եղել էր Բեռնարդ Լյուիսի գործը, թույլ տվեց, որ համալսարանական միջավայրում գիտակցությունը երկակի զարգացում ստանա. հարկավոր է պահպանել խոսքի ազատությունը, բայց միաժամանակ կան անվիճելի իրողություններ, որոնցից է Հայոց ցեղասպանությունը:

– Անշուշտ, տարբերություն կա Լյուիսի եւ Վենստենի դիրքորոշումների միջեւ: Այդուհանդերձ, երկուսի համար էլ օգտագործվում է ժխտողականություն հասկացությունը: Չե՞ք կարծում արդյոք, թե Վենստենի ճարպկությունը նրան, այնուամենայնիվ, պաշտպանում է բառիս բուն իմաստով ժխտողական կոչվելու վտանգից:

– Բեռնարդ Լյուիսը որոշակիորեն տեղ էր գրավել քաղաքական ոլորտում, մինչդեռ Ժիլ Վենստենը տեղ է գրավել գիտական ոլորտում: Ժխտողականություն հասկացությունը հիմնարար է մնում, քանզի առանց դիտավորության ցեղասպանություն չի լինում: Տարբերությունը չափի մեջ է. առաջին աստիճանը լուրջ ժխտողականությունն է, երկրորդը՝ մեղմ ժխտողականությունը: Այլ կերպ ասած, գործ ունենք ժխտման դիտավորության եւ դիտավորության ժխտման հետ: Դիտավորության ժխտումը, այնուամենայնիվ, ցեղասպանության ժխտում է: Մնում է պարզել, թե ինչ դիտավորությամբ է ժխտվում:

– Ֆրանսահայ համայնքը ցավով տեսնում է, թե ինչպես «Լիբերասիոն» թերթում Վենստենի դեմ ուղղված հոդվածի հեղինակ Կատրին Կոֆիոն ճնշումների է ենթարկվում Վենստենի համակիրների կողմից: Իրավիճակը նրան ստիպում է պաշտպանվել եւ հանդես գալ երկրորդ հոդվածով: Ինչպե՞ս կարելի է նրան աջակցել:

– Տկն Կոֆիոյի հոդվածը հրապարակումից առաջ ես ընթերցել էի եւ լիովին համաձայն էի: Բայց երկուսս էլ խոստովանում ենք, որ կետերից մեկը պետք է առավել պարզաբանված լիներ. իրավունք չունեինք Վենստենին կասկածելու կանխամտածվածության մեջ, քանզի, խոստովանում եմ, որ այդ պնդումը հաստատող որեւէ փաստ չունեինք: Սա իմ միակ վերապահումն է, բայց ընդհանուր առմամբ միանգամայն համաձայն եմ տկն Կոֆիոյի հոդվածին: Այդ հրապարակման հեղինակը հաջողություն ունեցավ արթնացնելու հանրային կարծիքը՝ հարուցելով տարաբնույթ արձագանքներ: Հայտնվեցինք չարամետ օղակում, եւ հարկավոր է այս գործընթացը կանգնեցնել՝ ծայրահեղությունների չհասնելու համար:

– Դուք ինքներդ արդեն անուղղակի ճնշումների ենթարկվե՞լ եք, որոնք ձեզ կդրդեին նահանջել այս գործի առնչությամբ:

– Ես որեւէ ճնշման չեմ ենթարկվում եւ միանգամայն անտարբեր եմ բոլոր ճնշումների նկատմամբ: Ես ասում եմ այն, ինչ մտածում եմ, թեեւ կարող եմ եւ սխալվել: Ի դեպ, խոստովանում եմ, որ պրն Վենստենի հոդվածը համառորեն ժխտողական բնութագրելով՝ գուցեեւ սխալվում եմ: Ինձ թվում է, որ ժխտողականություն բառի իմաստը դեռեւս պետք է մշակվի եւ զարգացվի:

– Նախագահի կողմից Վենստենի նշանակման վավերացումից հետո ի՞նչ զենքեր են մնում նրա ընդդիմախոսներին:

– Այս գործում պատերազմական լեզու է օգտագործվում, բայց սա պատերազմ չէ: Որոշակի իրավիճակում ֆրանսահայ համայնքն արտահայտեց իր տառապանքը: Իրողությանը ծանոթ անձանց խնդրեցին խոսել: Ես արտահայտվեցի այդ առնչությամբ, բայց չեմ հասկանում, թե ինչո՞ւ է պետք հեռահար ռազմավարություն ստեղծել: Իրողությունը տեղի է ունեցել, այդ հարցը կփակվի, ապագայում որոշ բաներ կփոխվեն, բայց, կարծում եմ, որ այս ամբողջ գործում, այնուամենայնիվ, ինչ-որ դրական բան կա. դա Փարիզի ամբողջ մտավորականության կողմից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման կամքն է:

– Սենատի դրական քվեարկությունը կարո՞ղ է քաղաքական ազդեցություն ունենալ Վենստենի նշանակման վրա:

– Այդ գործը փակված է: Պրն Վենստենը ցմահ ընտրված է «Քոլեժ դը Ֆրանսում»: Բայց եթե Սենատը ԱԺ-ի նման հաստատի օրինագիծը, իրավիճակը կփոխվի: Այդ դեպքում ֆրանսահայ համայնքն իրավունք կունենա «Քոլեժ դը Ֆրանսից» պարզաբանումներ պահանջել:

ԱՐՄԻՆԵ ԱԶԻԶՅԱՆ,
Փարիզ

ԱՄՆ

Լրտեսության կասկածանքով աշխատանքից հեռացվել է տայվանցի գիտնականը

Ամերիկայի էներգետիկայի նախարար Բիլ Ռիչարդսոնը հայտարարել է, որ երկուշաբթի օրն անվտանգության պայմանների խախտման հետեւանքով աշխատանքից հեռացվել է Լոս Ալամոսի ազգային լաբորատորիայում աշխատող, Տայվանում ծնված գիտնական Ուեն Հո Լին, որին ՀԴԲ-ի գործակալները հարցաքննել են երեք օր շարունակ, սկսած անցյալ ուրբաթ օրվանից:

Լոս Ալամոսի միջուկային զենքերի համակարգչային նախագծման բաժնում աշխատող գիտնականին որեւէ մեղադրանք չի ներկայացվել, սակայն ֆեդերալ բյուրոյի գործակալների կողմից նա դիտվել է որպես գլխավոր կասկածյալ լրտեսելու գործում: Հակառակ Չինաստանի հերքումներին, ամերիկացի պաշտոնյաները պնդում են, որ փոխանցված տեղեկությունների հիման վրա Չինաստանը կարողացել է մեծ ցատկ կատարել փոքր տրամաչափի մարտագլխիկներով միջուկային զենքեր պատրաստելու եւ դրանք կատարելագործելու ասպարեզում: Այս մասին է հաղորդել «Նյու Յորք թայմսի» համակարգչային ծառայությունը, ավելացնելով, որ ներկայումս Քլինթոնի վարչակարգն ու կոնգրեսական հանրապետականները առավել բուռն են քննարկում այն հարցը, թե ձեռք բերված պաշտոնական տվյալներից որքանը կարելի է հանրության սեփականությունը դարձնել, առանց վտանգելու պետության շահերը: Հարցն այն է, որ մի քանի օրից ակնկալվում է Չինաստանի վարչապետի պաշտոնական այցը Վաշինգտոն:

Հիշեցնենք, որ դեռ անցյալ դեկտեմբերին երկու կուսակցությունների ներկայացուցիչներից կազմված հանձնախումբը (Կալիֆոռնիայից հանրապետական Քրիստոֆեր Քոքսի նախագահությամբ) միաձայն հավանություն էր տվել ծավալուն մի զեկուցագրի, համաձայն որի Չինաստանն անցած 20 տարիների ընթացքում երկրի ազգային անվտանգությանը մեծ վնաս էր հասցրել, գողանալով միջուկային զենքի եւ այլ տեխնոլոգիական սարքավորումների վերաբերյալ գաղտնի տեղեկություններ: Զեկուցագիրը պատրաստող հանձնախումբը պետք է ցրվի այս ամսվա վերջում, եթե Կոնգրեսը չերկարացնի նրա պաշտոնավարության ժամկետը: Ըստ հանձնախմբի դեմոկրատ ներկայացուցիչներից մեկի խոսքերի, թերթում հայտնված լրատվությունները մեծապես ազդում են բանակցությունների վրա:

Սպիտակ տունը պաշտոնապես հայտարարել է, որ շարունակում է այդ հարցում համագործակցել օրենսդիրների հետ: Իսկ ազգային անվտանգության խորհրդի խոսնակ Քրոուլին հավաստիացրել է, թե իրենք բարյացակամորեն օժանդակում են հանձնախմբին որոշելու, թե զեկուցագրի որ մասերը կարելի է հրապարակել՝ պահպանելով, անշուշտ, անվտանգության հետ առնչվող հետախուզական մարմինների պահանջները:

Հ. Օ.

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՎԵԼՔ

Սուդան-Թուրքիա-ԱՄՆ-Եվրոպա կապերը

Պաշտոնական այցով Անկարայում գտնվող Սուդանի արտգործնախարար Մուստաֆա Օսման Իսմայիլը մարտի 9-ին գոհունակություն է հայտնել թուրք պաշտոնյաների հետ անցկացրած բանակցություններից, հաղորդել է BBC-ին, ավելացնելով, որ համաձայնագրեր են ստորագրվել, այդ թվում քաղաքական փոխըմբռնման, փոխադարձ առեւտրի խրախուսման եւ անվտանգության գծով համագործակցելու: Սուդանցի նախարարը BBC-ի արաբական ծառայությանն ասել է, թե Թուրքիան դիմագրավում է ներքին պատերազմ, որը նպատակաուղղված է երկրի միասնությունը քայքայելուն ավելացնելով, որ իր երկիրը նույնպես ունի նման խնդիրներ, ինչը երկու կողմերին ստիպում է համագործակցել անվտանգության ոլորտում նույնպես: Դիվանագիտական աղբյուրները հավաստիացրել են, որ Խարթումն Անկարային խոստացել է որեւէ օգնություն չցուցաբերել Թուրքիայի իսլամական շարժումներին եւ ուժերին:

Մյուս կողմից, նշելով հանդերձ, որ իր երկիրը երբեք նպատակ չի ունեցել սրելու հարաբերությունները ԱՄՆ-ի հետ, արաբ նախարարը Վաշինգտոնին մեղադրել է Սուդանի համար դիտմամբ խնդիրներ ստեղծելու մեջ: Միեւնույն ժամանակ Սուդանի արտգործնախարարը շեշտել է, որ Խարթումը չի փակելու դռները Վաշինգտոնի հետ դրական որեւէ երկխոսության առջեւ: Նա բարձր է գնահատել նաեւ սուդանական կապերը եվրոպական պետությունների, այդ թվում Ֆրանսիայի, Գերմանիայի եւ Բրիտանիայի հետ, մանավանդ տնտեսական ասպարեզում, նշելով, որ Սուդանը սկսելու է նավթ արտահանել հունիսի վերջերից: Այդ օրերին Խարթումը տոնելու է «Ազգային փրկության ճակատի» իշխանության գալու 10-րդ տարելիցը: Նախարար Իսմայիլն ասաց, որ «ճակատը» Սուդանում իսլամական շարժման ողնաշարն է եւ ընդգրկում է բազում հոսանքներ:

Իրաքյան ընդդիմությունը մեծ գրո՞հ է ձեռնարկել

Մարտի 10-ին, երբ ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Քոհենը ավարտում էր շրջագայությունը Ծոցի արաբական երկրներում, ամերիկյան ղեկավարությունը չհայտարարեց Հյուսիսային Իրաքին հարվածելու մասին: Սակայն, AMC-ն հաղորդել է, որ իրաքյան ընդդիմության շարժումը Թեհրանից հավաստել է, թե իր մարտիկները մարտի 9-ին Իրաքի հարավում լայնածավալ հարձակում են սկսել ընդդեմ բանակի, իբրեւ պատասխան փետրվարին Այաթոլլահ Մուհամեդ Սադեկ ալ Սադրի սպանությանը: Իրանում գտնվող «Իրաքի իսլամական հեղափոխության բարձրագույն խորհուրդը» նշել է, որ «այդ գրոհը իրագործվել է Բասրայում, հրթիռային արկերով զինված իր մարտիկները մեծ վնասներ եւ զոհեր են պատճառել բանակին», ինչպես մեջբերվել է ընդդիմության հայտարարության մեջ: Մարտի 10-ի դրությամբ ո՛չ Բաղդադը, ո՛չ այլ անկախ աղբյուրներ չէին հաստատել այս լուրը: Ուստի առայժմ ձեռնպահ ենք մնում մեկնաբանելուց:

Ա. Ա.

Շարոնի երազանքը

Իսրայելի արտգործնախարար Արիել Շարոնը գտնում է, որ տարածաշրջանում իր դիրքը վերջնականապես ամրապնդելու համար Իսրայելը պետք է ընդունի եւս մեկ միլիոն հրեա ներգաղթյալների:

digitised by A.R.A.R.@

Մեծ կառույցների փոքր հակակշիռները

Ինչի՞ն են պարտավոր ծառայել ստեղծագործական միությունները։ Արվեստին, թերեւս։ Սակայն քանի որ Հայաստանում գործող վերոհիշյալ միությունների մեծամասնության դեպքում այս բանաձեւը չի գործում, ուրեմն փոխենք հարցադրման ձեւը. ո՞ւմ են ծառայում ստեղծագործական միությունները։ Ցավոք, ստիպված ենք արձանագրել, որ երկրորդ հարցադրումն ավելի է համապատասխանում մեր իրականությանը։ Թեեւ նույն իրականությունն էլ պատճառ հանդիսացավ այնպիսի կազմակերպությունների ծննդյան, որ ստեղծվեցին տիրող անգործությանն ի հակակշիռ։

Այս տարի լրանում է Հայկական երաժշտական համաժողովի հիմնադրման 5-ամյակը։ Բայց, չնայած ընդամենը 5-ամյա պատմությանը, փոքրաթիվ աշխատակազմին եւ սուղ պայմաններին, ՀԵՀ-ի թիկունքում համերգաշարերի, փառատոների, այլեւայլ միջոցառումների կազմակերպման եւ անցկացման ընդարձակ փորձն է։ Համաժողովի գործունեությունը հատկապես սերտացրեց երաժշտասեր երիտասարդության շփումը ժամանակակից երաժշտության եւ անհատապես դրա հայազգի ստեղծողների հետ, ինչի վկայությունն են բազմաթիվ համերգները պետ. կոնսերվատորիայի ուսանողների մասնակցությամբ, բաց դասերը, որ նրանց հետ վարել են մեր կոմպոզիտորները։ 1995-ին ՀԵՀ-ը, Երեւանի քաղաքապետարանի մշակույթի բաժնի եւ Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի հետ համատեղ, կազմակերպեց պատանի կոմպոզիտորների ստուգատես, այնուհետեւ, 1996-ին, տեղի ունեցավ նրանց իսկ նախաձեռնած եւ բելգիահայ «Ամադեուս» կազմակերպության հետ իրականացրած Ա. Խաչատրյանի անվան պատանի կոմպոզիտորների մրցույթը, որը բացահայտեց շնորհալի ստեղծագործողների նոր անուններ։ Սրանց հետեւեց արդեն երիտասարդ կոմպոզիտորների Առնո Բաբաջանյանի անվան մրցույթը։ Մրցույթների հանձնաժողովները ներկայացնում էին հայ ժամանակակից երաժշտության այնպիսի ճանաչված դեմքեր, ինչպիսիք են Էդ. Միրզոյանը, Լ. Չաուշյանը, Վ. Բաբայանը, Ռ. Սարգսյանը եւ այլք։

Իհարկե, ՀԵՀ-ն իր համերգաշարերում չի սահմանափակվել միայն ժամանակակից երաժշտության պրոպագանդմամբ, այլ անդրադարձել է նաեւ դասականին։ Համաժողովի կազմում ներգրավված են եւ որպես հրավիրյալ հանդես են եկել Վ. Խաչատրյանը, Ա. Ներսիսյանը, Էդ. Թադեւոսյանը, Հ. Հացագործյանը, Կ. Օհանյանը... Կայացել են հոգեւոր եւ ջազային երաժշտության համերգներ, ամենատարբեր բնույթի միջոցառումներ, որոնց մասին շատ է գրվել ու խոսվել լրատվամիջոցներում։

Թեեւ համաժողովն իր գործունեությամբ հանդես է եկել մայրաքաղաքի գրեթե բոլոր մեծ ու փոքր համերգասրահներում, սակայն որպես ուխտատեղի է ընտրել մեկը՝ Ա. Խաչատրյանի տուն-թանգարանը, ուր կանոնավորապես տեղի են ունենում ՀԵՀ-ի նիստերն ու համերգները։ Շուտով համաժողովը կհաստատի 1999-ի կայանալիք միջոցառումների ծրագիրը, իսկ մենք, ի եզրափակումն, վերադառնանք ստեղծագործական միությունների օգտակարության գործակցի խնդրին։

Իսկ խնդրի լուծումը շատ պարզ է. ծառայել ստեղծագործական միությանը (իմա՝ արվեստին) եւ ոչ թե ծառայեցնել ստեղծագործական միությունը (իմա՝ արվեստը)։ Ի դեպ, հիշեցնում է Ստանիսլավսկու նշանավոր մտքի աղավաղված ձեւը։

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

19 ՆԿԱՐԻՉ

Գառնան զարթոնքի հետ բացվում են ցուցահանդեսի դռները

Երկու ամիս առաջ մշակույթի նախարարության 6-րդ հարկում, ծաղկով ձեւավորված սրահում «Մշակույթի զարգացման բարեգործական հիմնադրամը» բացեց եւս մեկ մշտական գործող պատկերասրահ, ուր ցուցադրված կտավներն ու քանդակներ ... կույթի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ստեփան Դավթյանը, շնորհավորելով կանանց տոնը, իր գոհունակությունը հայտնեց ցուցահանդեսին աջակցություն ցուցաբերողների հասցեին եւ նշեց, որ առաջին ցուցանմուշներից արդեն տա...

...ները նաեւ վաճառվելու էին։

Երեկ «6-րդ հարկ» պատկերասրահը նոր ցուցանմուշներով ներկայացավ արվեստասեր հասարակայնությանը։ Ցուցահանդեսը կրում էր «Գարնան զարթոնք» խորագիրը եւ նվիրված էր կանանց։ Այս անգամ ներկայացված են 19 նկարիչների 40 կտավներ, 10-ից ավելի քանդակներ, որոնք ներկայացնում էին երեք տարբեր սերնդի նկարիչների՝ Էդուարդ Իսաբեկյան, Արմինե Կալենց, Հենրիկ Սիրավյան, Արա Բեքարյան, Հաղթանակ Շահումյան, Սամվել Համբարձումյան եւ Անաստոլի Ավեսյան։ Մշակույթի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ստեփան Դավթյանը ... տասը վաճառվել են, ու շուրջ 400 դոլարի համարժեք դրամ օգտագործվել է բարեգործական նպատակներով՝ «Արցախի գոյամարտի թեմայով» հայտարարված լավագույն շարադրության մրցանակները եւ միջոցառումը հովանավորելու համար։ Ի դեպ, այդպիսի խնդրանքով էր դիմել «Շահեն Մեղրյան» բարեգործական հիմնադրամը։ Բոլոր 6 մրցանակակիրները կստանան լավագույն նկարիչների կտավներ, որով նաեւ մեծ օգնություն կլինի կտավների հեղինակներին։

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

«Ես բարություն եմ ցանկանում ձեզ»

Ճանաչված բանաստեղծ, մանկագիր ու երգիծաբան Սուրեն Մուրադյանի 60-ից ավելի հրատարակված ժողովածուների գրադարանն օրերս հարստացավ եւս մեկ գրքով։ «Ուրախ երգիծանի» այսպես է կոչվում «Շուշան» հրատարակչության լույս ընծայած հատորը, որն ամփոփում է հեղինակի ժամանակակից թեմաներով գրված հեքիաթները, նովելները, մանրապատումները, պարոդիաները, կատակները, մանկական ու մեծական ժողովները։

Իրեն բնորոշ նուրբ հումորով է ծաղրում Սուրեն Մուրադյանը նորօրյա բացասական երեւույթները, մարդկային արատները։ Մեծ գրավչություն է պարունակում գրքի «Մեծերի ժողովներ» բաժինը, ուր զետեղված են երեւելի մարդկանց, մշակույթի, արվեստի, գրականության հանրահայտ ներկայացուցիչների սրամիտ մտքերը, թեւավորասույթները, ծիծաղաշարժ դեպքերը։

Իրապես, երգիծանքը ժողովրդի հոգեւոր հարստության անքակտելի մասն է, աշխարհին ներկայանալու նրա զվարթ եղանակներից մեկը։ «Տարիների փորձով համոզվել եմ, որ մռայլ ու դաժան մարդիկ չունեն ոչ գեղեցիկ մանկություն, ոչ սիրո հուր, ոչ էլ թախծելու, կարոտելու ընդունակություն, հետեւաբար զուրկ են նաեւ երգիծելու շնորհից ու հումորի զգացումից։ Հումորը, երգիծանքը բարի, կենսախինդ մարդկանց մենաշնորհն է», նկատում է հեղինակը։

Սուրեն Մուրադյանի «Ուրախ երգիծանին» ստեղծագործական երկար տարիների արգասիքն է։ Տարբեր ժամանակներում մեծ մասամբ առաջին, երբեմն էլ երկրորդ աղբյուրից հեղինակը գրի է առել հարյուրավոր զավեշտական դեպքեր, անեկդոտներ, զվարճալի պատմություններ։ Դրանք, հեղինակային միջամտություններով մշակված, ներկայացված են սույն գրքում, բացելով թե հեղինակի եւ թե նրա «հերոսների» մեզ համար տակավին անծանոթ, ուշագրավ մարդկային գծեր, հատկություններ։ Ավետիք Իսահակյան եւ Դերենիկ Դեմիրճյան, Հովհաննես Շիրազ եւ Մարտիրոս Սարյան, Մանուկ Աբեղյան եւ Վահրամ Փափազյան, Հրաչյա Ներսիսյան եւ Վիլյամ Սարոյան, Նաիրի Զարյան եւ Հովսեփ Օրբելի, Վախթանգ Անանյան եւ Գեղամ Սարյան, Հրաչյա Քոչար եւ Մարիետա Շահինյան, Պարույր Սեւակ եւ Գեւորգ Էմին... Սուրեն Մուրադյանի [illegible]սաշխարհ գրչով որո՞ն նոր, զվարթ, մարդ[illegible]երպարանքով են հագնում մեր առջեւ հայ ա[illegible]ծները։

Ինքնահատուկ [illegible]ումորով է առկայծում գրքի «Լոռվա ժողսներ» [illegible]ինը։ «Թե տնակով գամ, կասեն հիվանդ է, թե գլուխս բարձր գամ, կասեն շատ փող ունի։ Բա ո՞նց սուն գամ, այ կնիկ։ Էնմեն արի, այ ըսեց, որ մարդ չեսնի»։ Բաժնի յուրահատկությունը կայսակ ժամանակաշրջանում հեղինակի կողմից հիմնավորված է, սակայն դրոշմված է տեղական ազգագրական տարածքին բնորոշ հումորով։ «Լոռվա ժողսները» զուտ հեղինակային ծնունդ են, խոստովանում է Սուրեն Մուրադյանը։ Լինելով քնիկ լոռեցի, ես, թե իմ հայրենի Ակներ գյուղում մարդկանց հետ զրուցելիս, թե երգիծաբանի երեւակայությամբ ստեղծել եմ լոռեցու մտածողությանն ու ոգուն հարազատ զավեշտական, անեկդոտային պատմություններ, որոնք չպետք է շփոթել «շրջիկ անեկդոտների», «կոլեկտիվ ստեղծագործությունների» հետ։

Պակաս ուշագրավ չէ գրքի «Խայտաբղետ ժողովներ» բաժինը։ Հայ եւ այլազգի անվանի գրողների, կոմպոզիտորների կյանքի զավեշտական միջադեպերն ու ասույթները հիմք են ծառայել գրքի հեղինակին նրանցից ամեն մեկի մասին դիպուկ, սուր մանրապատումներ ստեղծելու անեկդոտի ժանրից հակիրճ նովելով ներառյալ։ Գալակտիոն Տաբիձեին հարցնում են. «Առաջին բանաստեղծը դու ես Վրաստանում, երկրորդն ո՞վ է»։ «Մեկից մինչեւ հինգը ես եմ, վեցից հետո կարող եք հաշվել»։ Մարդը մոլորակի ամենաբարդ ու հակասական էակն է, նույն բերանով եւ համբուրում է, եւ անիծում, մտորում է հեղինակը։ Ուստի նրա հոգին զաղտնիքների ողջ գանձարան է եւ այն լուսաշխարհ հանելու հրաշալի միջոցը հումորն է, ժպիտը, երգիծանքը։ Այսպես է մտածում մեծերի մասին, սակայն երբեք չի մոռանում փոքրիկներին։ «Մանկական ժողովներ» բաժինը զարդարված է հանելուկներով, երեխաների մեկնաբանությամբ վերծանված մեծերի արարքների գնահատանքով, զողտրիկ ծիծաղաշարժ պատմվածքներով, բանաստեղծի թոռնիկների ժպտահարույց ասացվածքներով։ «Մայրիկ, ես կարող եմ պապուզայերեն խոսել», ասում է Սուրեն Մուրադյանի փոքրիկ Զարուհի թոռնիկը։ «Ինչպե՞ս»։ «Պապային կասեմ պապուզայ, մամային մամուզայ, ինձ էլ զարուզայ»։

Իր բովանդակ նկարագրով Սուրեն Մուրադյանի «Ուրախ երգիծանի» ժողովածուն համեստ, բայց եւ կարեւոր առաքելություն ունի. մեր ժողովրդի առօրյա բազում տնտեսական, կենցաղային հոգսերի պայմաններում ինչ-որ չափով ժպիտ պարգեւել մարդուն, հավատ ներշնչել վաղվա օրվա հանդեպ։

Ժանրային եւ թեմատիկ բազմազանությունը գիրքը հետաքրքիր է դարձնում 7-70 տարեկան ընթերցողի համար։ Գրքում կան դրամատիկական դրվագներ, վոդեւիլային սյուժեներ, որոնք առաս նյութ կարող են հանդիսանալ էստրադային արտիստ-երգիծաբանների համար։

Գրքում տեղ գտած գործերի մի մասը տպագրվել է «Ոզնի» երգիծաթերթում եւ արժանացել «Ոզնու» 1990 թ. դափնեկրի կոչմանը, մնացյալն անտիպ է։ Գրքի տպագրության հովանավորներն են Քրիստինա եւ Ռազմիկ Գրիգորյանները։

Եվ ինչպես միշտ, բացառիկ, հատուկ դրվատանքի է արժանի գրքի նկարիչ, ընթերցողին քաջ հայտնի Գեորգի Յարալյանի ձեւավորումը։ Փայլուն, սրամիտ համահեղինակ, որն իր դիպուկ, ծիծաղաշարժ, բարձրագույն պրոֆեսիոնալիզմով կատարված ծաղրանկարներով, արդեն որերո՞րդ անգամ, զարդարում է մեր գրողների գրքերը՝ դարձնելով դրանք առավել աչքագրավ ու հետաքրքրաշարժ։

«Ուրախ երգիծանի» ժողովածուի ներածականում Սուրեն Մուրադյանն այսպես է դիմում ընթերցողին. «Գիրքը գրելիս միշտ իմ աչքի առաջ է եղել մարդու հոգին հումորով պտղելու հանգամանքը եւ աշխարհին ու մարդուն բարությամբ, ժպիտով նայելու հայացքը։ Եթե հասել եմ իմ նպատակին, սիրելի ընթերցող, ժպտանք դեմառդեմ, միմյանցից գոհ։ Իսկ եթե ինչ-որ բան քո սրտովը չէ, մի նախատիր, էլի ներողամիտ ժպտա. չէ՞ որ քեզ միայն բարություն եմ ցանկացել ես»։

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

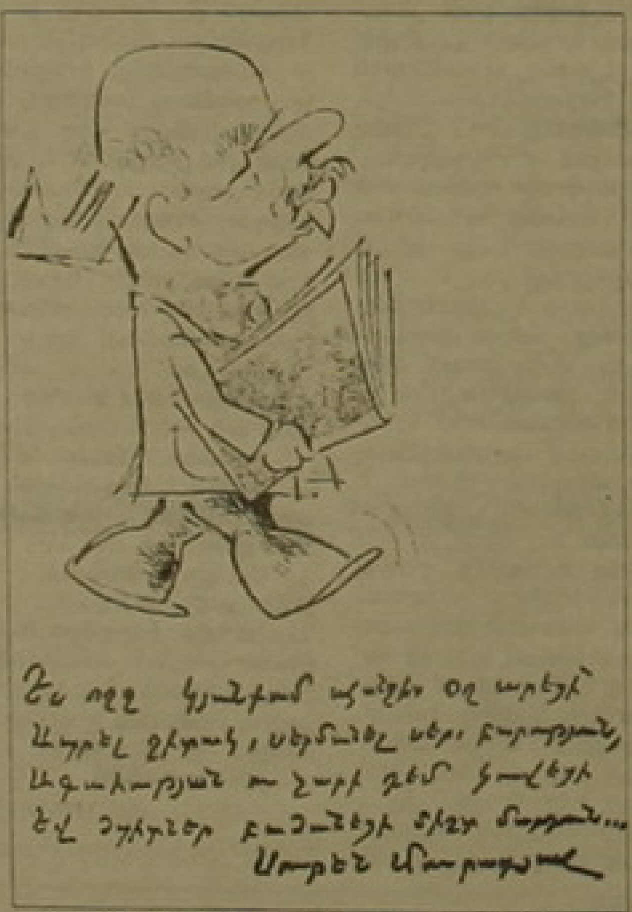

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մնջախաղի թատրոնը կմեկնի Վրաստան եւ Միրիա

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Երեւանի մնջախաղի պետական թատրոնը մարտի վերջին հյուրախաղերով հանդես կգա Թբիլիսիում՝ հայկական մշակույթի օրերի շրջանակներում, իսկ ապրիլի վերջին նախատեսվում են հյուրախաղեր նաեւ Սիրիայում։ Այս մասին հայտնեց թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Ժիրայր Դադասյանը։ Նա որպես ուրախալի փաստ նշեց, որ այսօր իրենց հանդիսատեսի 90 տոկոսը երիտասարդներ են, ընդ որում բուհերի ուսանողների համար տոմսի արժեքը 50 տոկոս զեղչով է, իսկ պատերական բուհինը՝ ուսանողական տոմսերով։ Ժ. Դադասյանը ավելացրեց նաեւ, որ թատրոնի տնօրեն աշխատանքի շնորհիվ մեծ մասամբ մուծվել է վաղուց կուտակված պարտքը Երեւանի գեղարվեստի պետական ինստիտուտին՝ տարածքի վարձակալման համար. վճարել են 15 մլն 400 հազար դրամը, մնացել է 250 հազարը։

Հայ երգչուհու հաջողությունը «Օպերա-Կոմիկ» թատրոնում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՐՏ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ֆրանսահայ երիտասարդ երգչուհի Կարմեն Օհանյանը մեծ հաջողությամբ հանդես է եկել Բիզեի «Կարմեն» օպերայի գլխավոր հերոսուհու դերերգով, երգելով առաջին չորս ներկայացումներում, գրում է Փարիզի «Յառաջը»։ Թերթը մասնավորապես նշում է, որ բեմադրության արդիականացումը «բան չպակասեցրեց օրիորդ Օհանյանի յաջողության տարողությունից. նաեւ միջերկրականյան իր դիմագիծերը, դիմախաղերը եւ հատկապես մեցցո սոպրանոյի ինքնատիպ դոռոցը մեծ դեր ունեցան ծեծ ծված փայլուն արդյունքին մեջ»։ Կարմեն Օհանյանը ծնվել է Կ. Պոլսում։ Մանկությունն ու պատանեկությունն անցել են Նիսում, որտեղ երգել սկսել է տեղի հայկական եկեղեցում, ապա ծայնարվեստը կատարելագործել կոնսերվատորիայում։ Արտիստուհուն հրավիրել են երգելու եւս երկու այլ բեմադրություններում։

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հինգ 11 մետրանոց՝ մեկ խաղում

Այո, յուրահատուկ ռեկորդ գրանցվեց Հայաստանի առաջնությունների պատմության մեջ: Բարձրագույն խմբի մրցաշարի երկրորդ տուրի «Երեւան»-«Կիլիկիա» հանդիպման ժամանակ մրցավար Սողոմոն Զանազանյանը 5 անգամ ցույց տվեց 11 մետրանոց տուգանային հարվածի նշանակետը: Եվ բանն այն է, որ խաղը ոչ մի դեպքում կոպիտ անվանել չի կարելի:

Հանդիպումը սկսվեց երկուստեք գրոհներով. երեւում էր, որ թիմերը մտադիր էին բաց ֆուտբոլ ցուցադրել: Առաջին 11 մետրանոցը «Կիլիկիայի» դարպասին նշանակվեց 9-րդ րոպեին, սակայն Արմեն Պետիկյանի հարվածը ետ մղեց դարպասապահ Կարեն Բաբայանը: Առաջին խաղակեսի միջնամասում սկսեց ուրվագծվել «Երեւանի» ֆուտբոլիստների առավելությունը: Եվ նշենք, որ թիմի ամենաակտիվ խաղացողը երիտասարդ արգենտինացի Մարսելոն էր: Հենց նա էլ 32-րդ րոպեին բացեց հաշիվը: Ստանալով եզրից կատարված փոխանցումը, նա գլխի հարվածով գնդակն ուղարկեց «Կիլիկիայի» դարպասը: Երկրորդ խաղակեսում իրադարձություններն ավելի բուռն ընթացք ունեցան, ու գնդակը եւս 5 անգամ հայտնվեց թիմերի դարպասներում: «Երեւանից» գոլերը խփեցին Արա Նիգոյանը (60', 11 մ), Վարազդատ Ավետիսյանը (66'), Արամայիս Տոնոյանը (73', 11 մ), «Կիլիկիայից»՝ Վահե Յաղմուրյանը (59', 11 մ), Արման Քարամյանը (85'): Ի դեպ, վերջինս չիրագործեց «հերթական» 11 մետրանոցը. նրա հարվածը ետ մղեց «Երեւանի» դարպասապահ Արմեն Հովհաննիսյանը: Եվ այսպես, «Նաիրիս» մարզադաշտում անցկացված այս խաղն ավարտվեց 4-2 հաշվով:

Աբովյանի քաղաքային մարզադաշտում մրցեցին Երեւանի երկու թիմեր՝ «Արարատն» ու «Էրեբունին»: Սոսավորապես հավասար պայքարում ընթացած խաղն ավարտվեց 1-0 հաշվով՝ հօգուտ «Արարատի»: Գոլը 24-րդ րոպեին խփեց Արսեն Ավետիսյանը:

Նույնպես նվազագույն հաշվով հաղթանակ գրանցվեց «Ղարաբաղ»-«Ցեմենտ» խաղում: Այստեղ 2-1 հաշվով առավելության հասավ հանրապետության չեմպիոն «Ցեմենտը»:

Տուրի երկու հանդիպումներ ավարտվեցին 3-1 արդյունքով: Հյուրընկալվելիս Գյումրիի «Շիրակը» այդպիսի հաշվով պարտության մատնեց Արտաշատի «Դվինին»: «Գյումրին» սեփական խաղադաշտում զիջեց «Զվարթնոցին»: Առաջին խաղակեսում հյուրերը երկու անգամ գրավեցին «Գյումրիի» դարպասը: Երկրորդ խաղակեսում եւս մեկ գոլ խփեց փոխարինման մտած Ասլանազ Քաչաջյանը: Եվ միայն դրանից հետո դաշտի տերերը 11 մետրանոց տուգանայինով «բացեցին» հաշիվը՝ 1-3:

Մրցաշարային աղյուսակ

Մարտի 13-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	2	2	0	0	9-1	6
2. Երեւան	2	2	0	0	5-2	6
3. Արարատ	2	2	0	0	3-0	6
4. Ցեմենտ	2	2	0	0	3-1	6
5. Զվարթնոց	2	1	0	1	3-2	3
6. Էրեբունի	2	1	0	1	2-1	3
7. Ղարաբաղ	2	0	0	2	1-3	0
8. Կիլիկիա	2	0	0	2	2-6	0
9. Դվին	2	0	0	2	1-5	0
10. Գյումրի	2	0	0	2	1-9	0

Եվրոպական երկրների առաջնություններում

Իտալիա

Լացիո-Սալերնիտանա 6-1, Բարի-Ինտեր 1-0, Ֆիորենտինա-Պարմա 2-1, Միլան-Պիաչենցա 1-0, Սամպդորիա-Յուվենտուս 1-2, Բոլոնյա-Վենետիկ 2-1, Ուդինեզե-Ռոմա 2-1, Պերուջա-Էմպոլի 3-1, Կալյարի-Վիչենցա 1-0:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լացիո	24	15	6	3	52-23	51
2. Ֆիորենտինա	24	14	5	5	40-21	47
3. Միլան	24	13	7	4	35-25	46
4. Պարմա	24	12	8	4	44-24	44
5. Ուդինեզե	24	11	6	7	33-30	39
6. Յուվենտուս	24	10	7	7	28-24	37
7. Ինտեր	24	10	5	9	43-31	35
8. Ռոմա	24	9	8	7	44-33	35
9. Բոլոնյա	24	9	8	7	30-26	35
10. Բարի	24	6	12	6	27-31	30
11. Կալյարի	24	8	5	11	32-35	29
12. Վենետիկ	24	7	7	10	23-32	28
13. Պերուջա	24	8	4	12	33-43	28
14. Սամպդորիա	24	5	8	11	23-42	23
15. Պիաչենցա	24	5	7	12	32-38	22
16. Վիչենցա	24	4	8	12	12-30	20
17. Սալերնիտանա	24	5	5	14	24-45	20
18. Էմպոլի	24	3	8	13	20-42	15

Ռմբարկուները՝ Բատիստուտա (Ֆիորենտինա) 18, Կրեսպո (Պարմա) 15, Սինյորի (Բոլոնյա) 14 գոլ:

Իսպանիա

Սալամանկա-Բարսելոն՝ 1-4, Ռեալ-Սարագոսա՝ 3-2, Սելտա-Բետիս՝ 4-0, Վալենսիա-Ատլետիկ՝ 4-1, Ալավես-Մալյորկա՝ 2-0, Տեներիֆե-Ատլետիկո՝ 1-0, Ռեալ Ս-դ.-Վիլառեալ՝ 1-1, Օվիեդո-Լա Կորունյա՝ 1-2, Էստրեմադուրա-Ռասինգ՝ 0-3, Էսպանյոլ-Վալյադոլիդ՝ 0-2:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բարսելոն	25	14	5	6	54-30	47
2. Վալենսիա	25	13	4	8	40-26	43
3. Սելտա	25	11	9	5	48-27	42
4. Մալյորկա	25	12	6	7	26-18	42
5. Լա Կորունյա	25	11	8	6	35-27	41
6. Ռեալ	25	12	4	9	49-41	40
7. Ատլետիկ	25	11	5	9	31-33	38
8. Ռեալ Ս-դ.	25	10	7	8	34-30	37
9. Սարագոսա	25	10	6	9	37-35	36
10. Օվիեդո	25	9	8	8	32-35	35
11. Բետիս	25	9	7	9	25-32	34
12. Ատլետիկո	25	9	6	10	39-31	33
13. Ռասինգ	25	8	8	9	33-32	32
14. Էսպանյոլ	25	7	11	7	27-28	32
15. Վալյադոլիդ	25	9	5	11	27-30	32
16. Վիլառեալ	25	7	8	10	31-37	29
17. Ալավես	25	6	6	13	22-37	24
18. Տեներիֆե	25	4	11	10	23-36	23
19. Սալամանկա	25	6	4	15	21-44	22
20. Էստրեմադուրա	25	5	6	14	16-41	21

Ռմբարկուները՝ Ռաուլ (Ռեալ)՝ 16, Լոպես (Վալենսիա)՝ 14, Ռիվալդո (Բարսելոն), Վալդես (Օվիեդո՝ 13-ական):

Գերմանիա

Բավարիա-Ֆրայբուրգ 2-0, Բայեր-Վերդեր 2-0, Նյուրնբերգ-Շալկե 04 3-0, Դույսբուրգ-Հանզա 4-1, Բոխում-Բորուսիա Դ. 0-1, Հերտա-Կայզերսլաուտերն 1-1, Շտուտգարտ-Այնտրախտ 2-0, Բորուսիա Մ.-Մյունխեն 1860 2-0, Վոլֆսբուրգ-Համբուրգ 4-1:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բավարիա	21	17	2	2	52-13	53
2. Բայեր	21	11	8	2	43-19	41
3. Կայզերսլաուտերն	21	11	6	4	33-30	39
4. Մյունխեն 1860	21	10	6	5	36-27	36
5. Բորուսիա Դ.	21	10	5	6	32-21	35
6. Հերտա	21	10	4	7	30-20	34
7. Վոլֆսբուրգ	21	8	8	5	39-30	32
8. Շտուտգարտ	21	7	7	7	28-27	28
9. Վերդեր	21	6	7	8	29-29	25
10. Համբուրգ	20	6	7	7	24-27	25
11. Ֆրայբուրգ	21	5	9	7	22-26	24
12. Դույսբուրգ	21	5	8	8	24-33	23
13. Շալկե 04	21	5	7	9	21-34	22
14. Բոխում	20	5	5	10	23-35	20
15. Նյուրնբերգ	21	3	10	8	24-37	19
16. Այնտրախտ	21	4	6	11	22-35	18
17. Հանզա	21	3	8	10	28-43	17
18. Բորուսիա Մ.	21	3	5	13	22-46	14

Ռմբարկուները՝ Էլբեր (Բավարիա), Պրեեթց (Հերտա) 13-ական, Յուսկովյակ (Վոլֆսբուրգ) 11 գոլ:

ՇԱԽՄԱՏ

Կասպարովի տպավորիչ հաղթանակը

Ավարտվեց Իսպանիայի Լինարես քաղաքում անցկացված ութ գրոսմայստերների գերմրցաշարը: Վերջին տուրում ոչ-ոքի ավարտվեցին Կասպարով-Թոփալով, Կրամնիկ-Լեկո, Իվանչուկ-Սվիդլեր հանդիպումները, իսկ Անանդը պարտության մատնեց Ադամսին:

Երկու շրջանով անցկացված այս մրցաշարն ըստ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման սանդղակի չափազանց բարձր 20-րդ կարգ ուներ (մասնակիցների միջին անհատական գործակիցը 2735):

Փայլուն ելույթ ունեցավ աշխարհի 13-րդ չեմպիոն Գարրի Կասպարովը: Այսպիսի ուժեղ կազմ ունեցող մրցումների համար նա չափազանց բարձր արդյունք ցույց տվեց: Կասպարովը 7 հաղթանակ տարավ, նույնքան խաղ էլ ոչ-ոքի ավարտեց, եւ մրցաշարային աղյուսակում 2,5 միավորով առաջ անցավ մերձակա մրցակիցներից:

Մարզավարների ուշադրությանը ներկայացնենք մրցաշարի վերջնական արդյունքները. 1. Գարրի Կասպարով (Ռուսաստան) 14 հնարավորից 10,5 միավոր, 2-3. Վիշվանաթան Անանդ (Հնդկաստան), Վլադիմիր Կրամնիկ (Ռուսաստան) 8-ական, 4. Պետեր Լեկո (Հունգարիա) 6,5, 5-6. Վասիլի Իվանչուկ (Ուկրաինա), Վեսելին Թոփալով (Բուլղարիա) 6-ական, 7-8. Պյոտր Սվիդլեր (Ռուսաստան), Մայքլ Ադամս (Ռուսաստան) 5,5-ական միավոր:

Կասպարովը այս մրցումներում իր հզոր տաղանդի նորանոր կողմեր ցուցադրեց: Ամբողջ մրցաշարը նա չափազանց ուժեղ անցկացրեց, այնքան վստահ հաղթանակներ էր տանում, որ կարծես թե մրցակիցները ոչ թե աշխարհի ուժեղագույն գրոսմայստերներն էին, այլ շարքային շախմատիստներ: Իր առանց այն էլ ընթացիկ վարկանիշը (2812), որը չափազանց բարձր է, Կասպարովն էլ ավելի բարձրացրեց: Հետաքրիր է եւս մի փաստ. սովորաբար շախմատիստներն ավելի հաջող են խաղում, ավելի շատ միավորներ վաստակում սպիտակ գույնի խաղաքարերով, սակայն այս մրցաշարում Կասպարովն իր 7 հաղթանակներից 5-ը տարավ սեւերով խաղալիս:

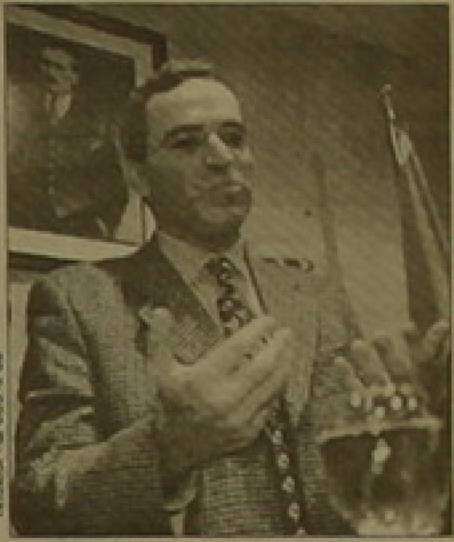

Մրցանակակիրներ դարձան համաշխարհային դասակարգման ցուցակում 2-րդ եւ 3-րդ վարկանիշներ ունեցող Անանդը եւ Կրամնիկը (վերջինս, ինչպես եւ մրցաշարի հաղթողը, նույնպես մրցասարածությունն անցավ առանց պարտության): Այս երկու գրոսմայստերների յուրօրինակ մրցավեճը, Կասպարովից հետո թիվ երկու շախմատիստ կոչվելու համար, կշարունակվի հետագա մրցումներում:

Մրցաշարային աղյուսակում այս «հզոր եռյակին» հետեւում է հունգարացի Լեկոն: 19-ամյա շախմատիստը արժանիորեն հանդես եկավ այս հեղինակավոր մրցաշարում: Ի դեպ, նա այն երկու շախմատիստներից մեկն էր, որը ոչ-ոքի 1-1 ավարտեց Կասպարովի հետ անցկացրած յուրահատուկ մինի-մրցախաղը (երկրորդը Կրամնիկն է): Մյուս մասնակիցներն ընդհանուր առմամբ տեղեր գրավեցին իրենց վարկանիշներին համապատասխան:

ԲԱԴՄԻՆՏՈՆ

Ընտրական մրցաշար

«Հրազդան» մարզահամալիրի դահլիճում անցկացվեց ընտրական մրցաշար, որին մասնակցեցին հանրապետության տղաների եւ աղջիկների հավաքականների թեկնածուները:

Աղջիկների մրցապայքարում առաջինը 14-ամյա Աննա Օհանյանն էր: Հաջորդ տեղերը գրավեցին Մարիամ Մուրադյանը եւ Աննա Նազարյանը:

Ավելի համառ պայքարում ընթացավ տղաների մրցաշարը: Հաղթող դարձավ Հարություն Գաբրիելյանը: Լավ տպավորություն թողեց նաեւ երկրորդ մրցանակակիր, 15-ամյա Լեւոն Թորոսյանը: Երրորդ տեղը գրավեց Արթուր Օհանյանը:

Այժմ մեր ուժեղագույնները նախապատրաստվում են ապրիլի 3-10-ը Շոտլանդիայում կայանալիք Եվրոպայի ավագ տարիքի (մինչեւ 19 տարեկան) պատանիների եւ աղջիկների առաջնությանը:

Բադմինտոնի հանրապետական ֆեդերացիան, մարզաձեւը մեզանում զարգացնելու նպատակով, մի շարք միջոցառումներ է ձեռնարկել: Մասնավորապես, նախատեսվում է, որ ապրիլի 20-ից մրցումներ կկազմակերպվեն երեխաների համար, իսկ մայիսի սկզբին կանցկացվի ուսանողական առաջնություն:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

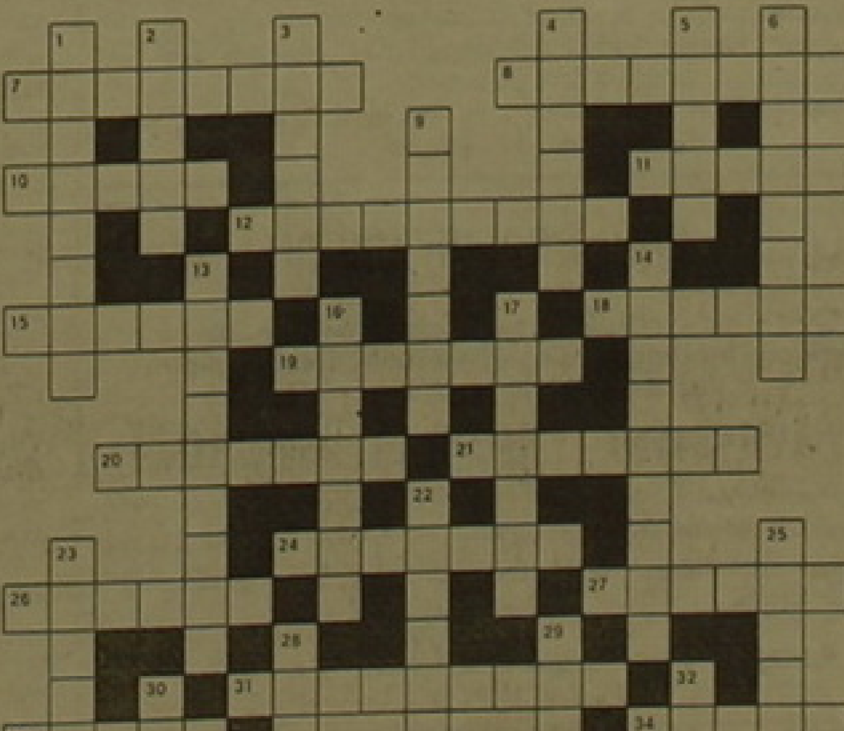

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Դուրով: 2. Գոշա: 3. Տոգա: 4. Սեզամ: 7. Վերֆել: 8. Կապելա: 9. Փիշմիշ: 13. Սերմնաման: 14. Կուլիջանով: 17. Կրեոլ: 18. Բասեն: 19. Կվա: 20. Մաս: 23. Փուշման: 25. Խոջալու: 26. Քվազար: 30. Շոպոտ: 31. Հումուս: 33. Աբել: 34. Նմուշ:

Հորիզոնական

5. Մուֆլոն: 6. Լոտեկ: 10. Սերով: 11. Ամարա: 12. Շահին: 15. Տեխնեցիում: 16. Շեյկ: 18. Բրիզ: 19. Կամ: 21. Լեոնով: 22. Արջասպ: 24. Ախտ: 27. Բույլ: 28. «Նիվա»: 29. Փաշաջանով: 32. Գազել: 33. Աղլեն: 35. Քուշան: 36. Մոլիեր: 37. Գուրզուֆ:

Ուղղահայաց

1. Հայ լեզվաբան, բառարանագիր, թարգմանիչ, Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության անդամ: 2. Անուղ, անտոսող, չբեր: 3. Բարդածաղկավորների ընտանիքի բազմամյա բույս, այն օգտագործվում է որպես խորխաբեր, լեղամուղ, քրտնամուղ դեղամիջոց: 4. Սեթիլինդոլ, անգույն, զարշահոտ բյուրեղ (գոմաղբ): 5. Ազգությամբ բելառուս խմբավար, երաժիշտ-բանահավաք: 6. Ռուս կոմպոզիտոր եւ դաշնակահար (1871-1915): 9. Սահապատծի ներթարկելու սարք, գործիք: 13. Հայ նկարիչ, նկարազարդել է Դեմիրճյանի «Վարդանանք», Խանզադյանի «Մխիթար Սպարապետ» վեպերը: 14. «Անուշ» օպերայի հեղինակը: 16. Լեհ գրող Լեմի ստեղծագործություններից: 17. Առաջին տիեզերագնացը: 22. Սպորտաձեւ: 23. Ռուս ֆանտաստ գրող, «Վարպետը եւ Մարգարիտան» վեպի հեղինակը: 25. Աշխարհահռչակ ջութակահար, «Վիրտուոզներ» խմբի ղեկավարը: 28. Պողպատի կառուցվածքային բաղադրիչ, ֆերիտի եւ ցեմենտիտի խառնուրդ: 29. Բնությունից տրված, օժտված: 30. Ֆրանսիացի նկարիչ, «Լողացող կանայք» նկարի հեղինակը: 32. Մեծաղ հալելու քուրա:

Հորիզոնական

7. Սուրբ գիրք: 8. Ուկրաինացի կին գրող: 10. Ինդուկտիվության եւ փոխադարձ ինդուկտիվության միավորը: 11. Հոգեկան կամ ֆիզիկական գերող հասկություն, հրապույր: 12. Հայ էստրադային երգիչ, ապրում եւ ստեղծագործում է Մոսկվայում: 15. Գետ Հայկական լեռնաշխարհում, Արեւմտյան Եփրատ: 18. Ռուս նկարիչ, բնանկարների մեծ վարպետ: 19. XVII դ. միջնադարյան ճարտարապետական հուշարձան Էջմիածնում: 20. Գերբնական արարած, Ասծո պատգամավորը, մարգարե: 21. Մսով պատրաստված համով ուտելիք: 24. Գարեջրի տ... 26. Գերագույն կառավարչի տիտղոս մահմեդական երկրներում: 27. Ուկրաինացի խոշոր հողատեր, տարվել է Ուկրաինան Ռուսաստանից անջատելու ազգային գաղափարներով: 31. Իտալացի գեղանկարիչ, քանդակագործ: 33. Շիրվանզադեի ստեղծագործություններից: 34. Ավետարանիչ: 35. Խորհրդային զորավար, մարշալ: 36. Խորհրդային Միության ավիացիայի հայ մարշալ:

Կազմեց Է. ՍԻՄՈՆՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքերով

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Մեկ տարի անց. ցա՞վ, թե՞ չարախնդություն

Սկիզբը էջ 1

Սա սոցիալական իրավիճակի վատթարացման «այսբերգի» երեւացող, սակայն աննշան բաղադրիչն է: Աղքատության խորացման պատճառն իրականում, իհարկե, ռուսաստանյան ճգնաժամն էր, որի ազդեցությունը Հայաստանի վրա պակաս կործանարար եղավ, քան ակնկալում էին երկրիս կայունության մոլի հակառակորդները՝ ՀՀՇ, «21-րդ դար», «Նոր ուղի», ԼՂԿ (սրանք այնպես էին ոգեւորվել, որ վերջերս Դուբայում սրտային անհայտ հիվանդության «սուպերմասնագետներ» հայտնաբերած Վանո Սիրադեղյանի գլխավորությամբ չլսված-չտեսնված կատակլիզմներ էին խոստանում Հայաստանին): Դժվար է ենթադրել, թե Տեր-Պետրոսյանը չհեռանալու պարագայում կանխելու էր ռուսաստանյան ճգնաժամը կամ չեզոքացնելու դրա խիստ բացասական ազդեցությունը բազմաթիվ հայ ընտանիքների կենսամակարդակի վրա:

Երկրորդ ականն առավել պայթուցիկ էր: Տեր-Պետրոսյանը Տեր-Պետրոսյան չէր լինի, եթե շրջանցեր խաղաղության իր հավանությանն արժանացած «բանաձեւը» գովազդելու առիթը: «Ի՞նչ է փոխվել մեկ տարում, Ղարաբաղի հարցը լուծվե՞լ է», հարցրեց նախկին նախագահը սովորության համաձայն հերթական անգամ ահաբեկելով իր հայրենակիցներին. ինչքան ուշանա լուծումը, այնքան քիչ բան ենք ստանալու, 1997-ին մեծահոգաբար առաջարկվողի կեսն էլ չենք ստանալու: Ղարաբաղի հարցը մի տարում, իհարկե, չի լուծվել եւ չէր կարող լուծվել (Տեր-Պետրոսյանն ինքը տասնամյակների խնդիր էր համարում արցախյան հիմնահարցի կարգավորումը), ինչպես չէր կարող բարելավվել ժողովրդի կենսամակարդակը: Այնպես որ «միամիտ» ձեւանալու կարիք չկա: Ով-ով, բայց Տեր-Պետրոսյանը, ենթադրում եմ, լավ գիտի, թե ինչ է փոխվել. «աննշան» մի մանրուք: Այն է՝ հայկական կողմն այլեւս չի դիտարկվում որպես միակողմանի զիջումների օբյեկտ, որին, գրեթե տասնամյա պատերազմում հաղթելուց հետո պարտադրվում էր բանակցությունների գնալ Ղարաբաղի համար կանխորոշված նվաստացուցիչ կարգավիճակով: Վկա՝ եռանախագահության վերջին առաջարկները, որոնց «թաղումն» անհասկանալի ցնծությամբ շտապեցին «ավետել» հհշական թերթերը մոռանալով, որ բանակցային գործընթացն արգելակողի դերակատարությունն այս անգամ ստանձնում է ոչ թե Հայաստանի, այլ Ադրբեջանի վարկանիշը: (Հայաստանը, համենայն դեպս, ստիպված չէ ձեռք մեկնել լիսաբոնյան «վետոյի» պղպջակին): «Շահագրգիռ» մեկնաբանները պնդում են, թե բանակցությունները մեռյալ կետում զրոյական մակարդակի վրա են: Եթե հիշենք, որ 97-ի վերջին դրանք բացասական մակարդակի վրա էին, ապա զրոյական մակարդակը (որ, ի դեպ, նույն «շահագրգիռ» մեկնաբանների ցանկության կամ մռայլ երեւակայության հետեւանքն է), վստահաբար պետք է շահեկան համարել մեզ համար, քանզի պաշարված ամրոցը, որ դեռեւս կարելի է պաշտպանել, ավելի լավ է, քան թշնամու հրոսակներին հանձնվածը: Ինչ վերաբերում է այն պնդումներին, թե բանակցությունների այլընտրանքը պատերազմն է, եւ թե ժամանակն աշխատում է Ադրբեջանի օգտին, ապա դրանք առնվազն վիճելի են: Յուրաքանչյուր օր Ղարաբաղն ավելի ու ավելի է հեռանում Ադրբեջանից, իսկ պատերազմ սկսելու, առավել եւս այդ պատերազմում հաղթելու վերջինիս հեռանկարն աստիճանաբար խունանում ադրբեջանական նավթի «առասպելական» պաշարների նկատմամբ միջազգային հետաքրքրության անկմանը զուգընթաց:

Այնպես որ, ՀՀՇ վարչության անդամ Հովհաննես Իգիթյանի «լավատեսությունը» Տեր-Պետրոսյանի վերադարձի «պատմական նպատակահարմարության» վերաբերյալ («Նա համոզվել է, որ իր հրաժարականից հետո վիճակը վատթարանում է եւ նման իշխանություններին բերելն իր սխալն էր», **«Ազգ»**, 10 մարտի) անհիմն է: (ՀՀՇ-ն, ինչպես երեւում է, լուրջ է ընդունել Սիրադեղյանի առաջարկած «կուտը», թե իշխանափոխությունը Տեր-Պետրոսյանի սցենարով է կատարվել): Քաղաքական «մուտիլովկան», որ այսօր դարձել է ընդդիմության հհշական հատվածի եւ արբանյակ կուսակցությունների ու գործիչների գործելակերպի մեխը, ուղղակիորեն վտանգավոր է, իսկ ՀՀ առաջին նախագահի չարախնդությունը ժողովրդի կենսամակարդակի անկման եւ արցախյան հիմնահարցի կարծեցյալ տեղապտույտի համար համաձայնենք, անտեղի...

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳԻՐ

12 մարտ

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.10 Հենց այնպես
11.25 Գ/Ֆ «Հնդկացին Փարիզում»
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 «3-րդ ալիք» մանկական սրահ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
19.00 Գաուդեամուս
19.20 Մայրաքաղաք
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակատալոգ
20.50 Դեմքեր
21.25 3-րդ ալիք
22.10 Գ/Ֆ «Ջեկ մարդասպանի վերադարձը»
00.00 Հայլուր

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Բանգկոկ Հիլթոն» (5-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Ընտանեկան ֆիլմ. Ջեյմս Բելուշին «Հոմերն ու էդին» կատակերգության մեջ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Օլյայի օրագիրը
22.15 Կամ... կամ (կրկնություն)
23.05 Լուսնի հակառակ կողմը
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Արթուր Էլբակյանի հեղինակային «Ուրախ գիշեր բոլորովին քուն չունեմ» ծրագիրը (02.30 Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Ֆիլմ հեքիաթ. «Երկարաճիտ կոշիկներով կատվի նոր արկածները»
17.40 Մուլտֆիլմ «Ջրահարսը»
18.00 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
19.00 Նորություններ
19.15 Ջենթլմեն-շոու
19.45 Նվագիր, հարմոն սիրելի
20.15 Առողջություն
20.45 Հրաշքների դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Գ/Ֆ «Սպանության դեղատոմս»
00.35 Կանացի պատմություններ
01.05 Օրվա նորություն
01.25 Գ/Ֆ «Ժամապահը խաչմերուկում»

РТР

8.00, 8.25, 9.00, 10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրթերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
9.15 Հազար եւ մեկ օր
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 TV CLUB
10.50 Ապրանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն...
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.25 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կյանքի մանրուքները»
13.30 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Այլեւս ոչինչ չեմ ասի»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Մուլտֆիլմ «Պատուհան»
17.25 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Մուլտֆիլմ «Չեբուրաշկան գնում է դպրոց»
19.10 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
19.15 Սերիալ «Դիմակայություն»
20.30 Կրկնակի դիմանկար
21.40 Մանրամասներ
21.55 «Անշլագ» եւ ընկ.
23.00 Երաժշտական ռինգ. նոր սերունդ

USAID
AED
SIBLEY International

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID), Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED) եւ Sibley International-ը տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը կկայանա **մարտի 15-ին, ժամը 11:30-ին** Թեքեյան մշակութային կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպումը կվարի Զարգացման հայկական գործակալության գործադիր տնօրեն **Գագիկ Եղիազարյանը**:

Թեման **«Օտարերկրյա ներդրումների դրական ներգործությունը»**:

ARMENTEL

ԱՐՄԵՆՏԵԼԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է ՄՐՑՈՒՅԹ

39 ԱՀԿ-ի բաժանորդային ցանցի վերակառուցման շինմոնտաժային աշխատանքներ կատարելու մրցույթին մասնակցել ցանկացող կազմակերպությունները 17.03.99 թ. ժամը 12-ին պետք է Արմենտել ՀԸ տեխնիկական գլխավոր տնօրենի ընդունարան (հասցեն՝ Սարյան 22, 11-րդ հարկ, 1102 սենյակ) ներկայացնեն իրենց հայտերը փակ եւ կնքված ծրարներով:

Կազմակերպությունները պետք է ներկայացնեն հետեւյալ տեղեկատվությունը.

- Պետական լիցենզիայի պատճենը տվյալ աշխատանքները կատարելու համար
- Տվյալներ կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին (հաշվարկային հաշվում եղած գումարի չափը, դեբիտորներ, կրեդիտորներ առանձնացված անուններով ու գումարներով եւ այլն)
- Տվյալներ աշխատանքների քանակի եւ մասնագիտությունների մասին
- Ինժեներական աշխատողների ցուցակը անուն, ազգանուններով եւ մասնագիտություններով
- Կազմակերպությունը պետք է գրանցված լինի պետական ռեգիստրում առնվազն 1,5 տարի եւ պետք է ներկայացնի այդ ժամանակահատվածում որտեղ եւ ինչ ծավալների նմանատիպ աշխատանքներ է կատարել:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀԸ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՆ ՀՐԱՎԻՐՎՈՒՄ
բարեկիրթ պատանիներ եւ աղջիկներ արագ հաղորդակցվելու ունակությամբ, ինչպես նաեւ բարձր գեղարվեստական ճաշակով օժտված ֆոտոնկարիչներ:
Պայմաններին ծանոթանալու համար զանգահարել
58-39-96, 52-49-68:

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ
ԽԱՉԲԱՌ
ՇԱԲԱԹՕՐՅԱ Ազգ-ում
Փորձեք լուծել
եւ արժեքավոր մրցանակը Ձերն է

ARMENPRESS

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀ

Արմենպրեսը կուսակցություններին, կազմակերպություններին միջոցառումներ անցկացնելու համար առաջարկում է իր

ՀԱՄԱՊԻՏԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍՐԱՀԸ,

որը հանդերձված է մամուլի ասուլիսների, հանդիպումների, շնորհանդեսների եւ այլնի անցկացման համար: Կարող եք օգտվել հարմարավետ դահլիճից, համակարգիչներից եւ միջազգային հեռախոսից, ֆաքսից, էլեկտրոնային փոստից եւ բարից:

Հասցեն՝ Իսահակյան 28, 1-ին հարկ:
Հեռ.՝ 526702
Ֆաքս՝ (3742) 151738, (8852) 525789

«ՍՓՅՈՒՌ». ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ: Հեռախոսներ 569393, 581351

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դաշնի 69149. Պատվեր 1011. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 11. 03. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@